T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİNİN 5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN YARATICILIKLARINA ETKİSİ

SENA NUR YUMUŞAK

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Bahar GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Esra Betül KÖLEMEN
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Naim ÜNVER

KASTAMONU-2026

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Sena Nur YUMUŞAK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİNİN 5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN YARATICILIKLARINA ETKİSİ

SENA NUR YUMUŞAK

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
DANIŞMAN: DR. ÖĞR.ÜYESİ BAHAR GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ

Bu araştırmanın genel amacı, Kastamonu ilindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların ebeveynleriyle kurdukları ilişkinin (olumlu veya olumsuz boyutlarıyla) çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliklerine olan etkisini derinlemesine incelemek ve bu temel değişkenlerin çeşitli sosyodemografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırmanın yöntemi bağlamında çalışma, nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Çalışma grubunu kolay ulaşılabilir durum ve ölçüt örnekleme yöntemleriyle belirlenen, Kastamonu ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bağımsız anaokullarına devam eden 5-6 yaş grubundaki 157 çocuğun ebeveyni ve bu çocukların 20 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 177 katılımcı oluşturmuştur. Veriler çok kaynaklı değerlendirme yöntemiyle toplanmış olup; aile bilgileri araştırmacının hazırladığı "Demografik Bilgi Formu" ile, ebeveyn-çocuk ilişki niteliği ebeveynlerin doldurduğu "Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği" ile, çocukların yaratıcılık seviyeleri ise öğretmenlerin doldurduğu "Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği" ile ölçülmüştür. İstatistiksel analizlerde SPSS programı aracılığıyla parametrik testler (t-testi, ANOVA, Pearson Korelasyon ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi) kullanılmıştır. Araştırmanın demografik bulgularına göre; çocuğun cinsiyeti, kardeş sayısı, baba öğrenim düzeyi, annenin çalışma durumu ve ailenin gelir seviyesi değişkenleri yaratıcılık düzeyleri üzerinde anlamlı bir etki yaratmamıştır. Ancak evde kendine ait özel bir odası bulunan çocukların ve annesi "üniversite veya üzeri" eğitim düzeyine sahip olan çocukların yaratıcı davranış puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ebeveyn ilişkilerinde ise, tek çocuk olanların ve büyük kardeşi olmayan ilk çocukların ebeveynleriyle istatistiksel olarak daha olumlu bir ilişki kurduğu saptanmıştır. Araştırmanın ana problemine yönelik bulgular incelendiğinde, olumlu ve olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi puanları arasında ters yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Ancak araştırmanın en temel ve çarpıcı sonucu olarak ebeveyn-çocuk ilişkisinin olumlu ya da olumsuz olmasının çocukların yaratıcılık düzeyleriyle istatistiksel açıdan anlamlı hiçbir ilişkisi olmadığı ve 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık seviyelerini yordamadığı kanıtlanmıştır. Erken çocukluk döneminde yaratıcılığın, ebeveynlerle kurulan duygusal ilişkinin niteliğinden ziyade, fiziksel özel alan tahsisi ve annenin yüksek eğitim vizyonu gibi çevresel/fiziksel imkânlarla daha doğrudan desteklendiği sonucuna varılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Ebeveyn-çocuk ilişkisi, kişilik, okul öncesi eğitim, yaratıcılık

Temmuz 2026, 73 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

THE EFFECT OF PARENT-CHILD RELATIONSHIP ON THE CREATIVITY OF 5-6 YEAR OLD CHILDREN

SENA NUR YUMUŞAK

KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
BASIC EDUCATION DEPARTMENT
EARLY CHILDHOOD EDUCATION
SUPERVISOR: ASST.PROF.DR. BAHAR GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ

The general aim of this research is to deeply examine the impact (both positive and negative) of the relationship between parents and 5–6-year-old children attending preschools in Kastamonu province on the children's creative behaviors and personality traits, and to determine whether these fundamental variables differ according to various sociodemographic factors. In terms of research methodology, the study was designed using a correlational survey model, a quantitative research approach. The study group consisted of 177 participants in total: 157 parents of 5–6-year-old children attending official independent kindergartens affiliated with the Ministry of National Education in Kastamonu province, and 20 preschool teachers of these children, selected using convenience sampling and criterion sampling methods. Data were collected using a multi-source assessment method; family information was measured using the "Demographic Information Form" prepared by the researcher, the quality of the parent-child relationship was measured using the "Parent-Child Relationship Scale" completed by the parents, and the children's creativity levels were measured using the "Creative Behavior and Personality Traits Scale" completed by the teachers. In statistical analyses, parametric tests (t-test, ANOVA, Pearson Correlation, and Multiple Linear Regression analysis) were used via the SPSS program. According to the demographic findings of the study, the child's gender, number of siblings, father's education level, mother's employment status, and family income level did not have a significant effect on creativity levels. However, children who have their own private room at home and children whose mothers have a "university degree or higher" level of education have significantly higher creative behavior scores. In terms of parent-child relationships, it was found that only children and firstborns without older siblings have statistically more positive relationships with their parents. When the findings related to the main problem of the study were examined, a significant inverse correlation was found between positive and negative parent-child relationship scores. However, as the most fundamental and striking result of the study, it was proven that whether the parent-child relationship is positive or negative has no statistically significant relationship with the creativity levels of children and does not predict the creativity levels of 5–6-year-old children. The study concluded that creativity in early childhood is more directly supported by environmental/physical resources such as the allocation of physical space and the mother's vision of higher education, rather than the quality of the emotional relationship with parents.

KEYWORDS: Parent-child relationship, personality, preschool education, creativity

July 2026, 73 Page

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın başlangıcından son aşamasına kadar kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana yol gösteren, akademik gelişimime büyük katkı sağlayan ve çalışmanın her adımında desteğini esirgemeyen çok değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Bahar GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ'ye en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Tüm bu süreçte akademik-manevi destekleriyle yanımda duran tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak araştırmanın yürütülmesine katkı sağlayan ve çalışmaya gönüllü olarak katılarak değerli desteklerini sunan tüm katılımcılara teşekkür ederim

Sena NUR YUMUŞAK

Kastamonu, 2026

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI ..... **ii**
TAAHHÜTNAME ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
TEŞEKKÜR ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **ix**
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **x**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Problem Durumu 1
1.2 Araştırmanın Amacı 2
1.3 Araştırmanın Önemi 3
1.4 Araştırmanın Varsayımları 5
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları 6
1.6 Tanımlar 6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE **7**
2.1 İletişim 7
2.2 Ebeveyn-Çocuk İlişkisi 7
2.2.1 Çocuğun Özellikleri 7
2.2.2 Ebeveynin Özellikleri 8
2.2.3 Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin Boyutları (Duygusal Yakınlık, İletişim, Çatışma, Kontrol ve Sınır Koyma) 8
2.3 Ebeveyn Tutumları 9
2.4 Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar 10
2.5 Aile 11
2.5.1 Aile İçi Etkileşim 11
2.5.2 Ev Ortamı ve Yaratıcı Uyarıcılar 11
2.6 Yaratıcılık 12
2.6.1 Yaratıcılığa Ait Zihinsel Süreçler 12
2.6.2 Yaratıcılığın Boyutları 13
2.6.3 Yaratıcı Düşünme 14
2.6.4 Yaratıcı Bireyin Özellikleri 14
2.6.5 Yaratıcılığı Etkileyen Etmenler 15
2.7 İlgili Araştırmalar 16
2.7.1 Yurt İçinde Yapılan İlgili Araştırmalar 16
2.7.2 Yurt Dışında Yapılan İlgili Araştırmalar 21
3. YÖNTEM **24**
3.1 Araştırmanın Modeli 24
3.2 Çalışma Grubu 24
3.3 Veri Toplama Araçları 27
3.3.1 Demografik Bilgi Formu 27
3.3.2 Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (EÇİÖ) 28
3.3.3 Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ) 28
3.4 Verilerin Toplanma Süreci 29

3.5 Verilerin Analizi 30
4. BULGULAR 31
5. TARTIŞMA 47
5.1.1 Demografik Değişkenler (Cinsiyet, Kardeş Sayısı, Ebeveyn Eğitimi, Gelir Seviyesi) Açısından Tartışma 47
5.1.2 Aile İçi İletişim ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin Yaratıcılığı Yordayıcı Gücüne Yönelik Tartışma 49
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 52
6.1 Sonuçlar 52
6.2 Öneriler 54
6.2.1 Ebeveynlere ve Eğitimcilere Yönelik Öneriler 54
6.2.2 Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler 55
KAYNAKLAR 56
EK A Demografik Bilgi Formu 68
EK B Ebeveyn – Çocuk İlişkisi Ölçeği 69
EK C Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği 70
EK D Etik Kurul İzin Belgesi 71
EK E Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzin Belgesi 72

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1 Çalışma grubunda yer alan çocukların demografik özellikleri 25
Tablo 4.1 EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarının normal dağılım test sonuçları 31
Tablo 4.2 Çocuğun cinsiyetine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarının bağımsız örneklemler t – testi sonuçları 32
Tablo 4.3 Kardeş sayısına göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları 33
Tablo 4.4 Çocuğun büyük kardeşinin olma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları 35
Tablo 4.5 Çocuğun küçük kardeşinin olma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları 36
Tablo 4.6 Anne öğrenim düzeyine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları 37
Tablo 4.7 Baba öğrenim düzeyine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları 38
Tablo 4.8 Anne çalışma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları 40
Tablo 4.9 Anne/baba haricinde bakım desteği alma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları 41
Tablo 4.10 Çocuğun kendisine ait bir odası olma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları 42
Tablo 4.11 Aile gelir seviyesine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları 43
Tablo 4.12 Değişkenler arası ilişkilere yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları 44
Tablo 4.13 Ebeveyn-çocuk ilişkisinin yaratıcı davranış ve kişilik özelliği üzerindeki yordayıcı etkisine ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları 45

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

EÇİÖ **:** Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği
YDKÖÖ **:** Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği
SED **:** Sosyo-Ekonomik Düzey
MEB **:** Millî Eğitim Bakanlığı
VIF **:** Variance Inflation Factor

1. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Aile, bir çocuğun gelişim sürecinde ihtiyaçlarını karşılayan ilk ve en temel yaşam alanıdır. Fakat anne babalık, sadece çocuğun biyolojik ihtiyaçlarını gidermek değildir. Bu ihtiyaçların giderilmesinin yanında çocuğun sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının da aile tarafından karşılanması gerekir (Özkan ve Bartan, 2020). Okul öncesi dönemdeki çocuklar için anne ve babasıyla kurdukları ilişkiler çocukların tüm gelişim alanları üzerinde oldukça etkilidir. İnsanların sahip oldukları bir potansiyel vardır. Çocuğun potansiyelini keşfetme yolculuğunda öğretmenler veya çevresel faktörler destekleyici bir rol üstlenseler de bu konuda en baskın ve etkili figürler kuşkusuz ebeveynlerdir. Ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşimleri ve sergiledikleri tutumlar, çocukların kendi kendini yöneten, sosyal açıdan yetkin bireyler olmalarına zemin hazırlar. İnsanda var olduğu kabul edilen ve bilinenin dışında yeni ürünler veya çözüm yolları ortaya koyma eğilimi olan yaratıcılık da kendiliğinden ortaya çıkmaz; uygun çevresel faktörler ve eğitim ortamı sağlandığında geliştirilebilir (Özer ve Polat Yıldırım, 2019; Cizrelioğulları ve Kilili, 2021).

Yaratıcılık, bireylerin doğuştan getirdikleri bir özellik, sınırları olmayan geliştirilebilir bir eylemdir. Yaratma yeteneği, her bireyin içinde barındırdığı ve onu özgün bir şeyler ortaya koymaya yönlendiren temel bir yatkınlıktır. Yaratıcılık öğrenilmez fakat uygun koşullar sağlandığında geliştirilebilir (Atay, 2009; Gökalp, 2016). Çocukların yaratıcılığının gelişimini etkileyen çevresel faktörlerin başında ebeveynler gelmektedir (Özer ve Polat Yıldırım, 2019). Ebeveyn tutumları kişiliğin şekillenmesine etki eden en önemli çevresel faktörlerden biridir. Baskı, otorite ve katı sınırlamaların bulunduğu aile ortamlarında çocukların yaratıcılıkları olumsuz etkilenirken; çocuğun özgürce düşünebildiği, desteklendiği ve demokratik ebeveyn tutumlarının sergilendiği ortamlarda çocukların sorunlara çözüm bulma becerisi ve yaratıcılıkları doğrudan beslenmektedir (Özer ve Polat Yıldırım, 2019; Cizrelioğulları ve Kilili, 2021).

Okul öncesi dönem çocuklarında yaratıcılığın gelişiminde ebeveyn-çocuk ilişkisinin oynadığı rol yalnızca deneysel bir durum tespiti değil, gelişimsel kuramlarla temellenen teorik bir zorunluluktur. Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Kuramı kapsamında ele alındığında, çocuğun gelişimini doğrudan etkileyen mikrosistemin en dinamik ve etkili halkasını aile içi ilişkiler oluşturmaktadır. Ebeveynlerin çocukla kurduğu etkileşimin niteliği, çocuğun oyun ve yaratıcı süreçleri deneyimlemesinde birincil belirleyici olmaktadır (Eslek ve Yılmaz Irmak, 2018). Benzer şekilde, Bowlby'nin Bağlanma Kuramı çerçevesinde ebeveynle çocuk arasında kurulan duyarlı ve destekleyici ilişki, çocukta hayati bir güvenli üs inşasına imkân tanımaktadır. Bu güvenli üs ise çocuğun bilinmeyene karşı korku duymadan çevresini keşfetmesine, risk alabilmesine ve bilişsel düzeyde esnek/özgün düşünme örüntüleri (yaratıcılık) geliştirmesine kuramsal zemin hazırlamaktadır (Atkinson ve Goldberg, 2003; Dirtu ve Soponaru, 2016). Dolayısıyla, ebeveyn-çocuk ilişkisinin olumlu ya da olumsuz boyutlarının, çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özellikleri üzerindeki doğrudan etkisi bu kuramlar aracılığıyla da görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Türkiye'de, ebeveyn-çocuk ilişkisini doğrudan yaratıcılık değişkeni ile birlikte inceleyen nicel araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Yaratıcılık çalışmalarında ebeveyn boyutunun kısıtlı kalması sebebiyle (Tayan vd., 2019), "Ebeveyn-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarına etkisi nedir?" sorusu bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ebeveyn-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarına etkisinin belirlenmesidir. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmaktadır:

1. 5-6 yaş grubu çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisi düzeyleri ve yaratıcılık puanları çocuğun demografik özelliklerine (cinsiyet, kardeş sayısı, büyük kardeşinin olup olmama durumu, küçük kardeşinin olup olmama durumu, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, annenin çalışma durumu, anne/baba haricinde bakım desteği alma

durumu, kendisine ait bir odası olma durumu ve ailenin algıladığı gelir seviyesi) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. 5-6 yaş grubu çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisi düzeyleri ile yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. 5-6 yaş grubu çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisi, çocukların yaratıcılık seviyesini anlamlı bir biçimde yordamakta mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Erken çocukluk dönemi insan gelişiminin en hızlı, nörolojik esnekliğin en yüksek olduğu, bireyin gelecekteki bilişsel ve sosyo-duygusal örüntülerinin temellerinin atıldığı kritik bir evredir (Senemoğlu, 2018). Bu dönemde, çocuğun potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi, özellikle de değişen dünya düzeninde yenilikçi çözümler üretebilen, esnek düşünebilen bireyler yetiştirilmesi okul öncesi eğitimin ve aile ortamının öncelikli hedefleri arasında yer alır (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2018; Yeşil, 2025). Yaratıcılık potansiyelinin açığa çıkarılmasında ve geliştirilmesinde, çocuğun mikrosisteminin merkezinde yer alan ebeveyn-çocuk ilişkisinin ve ev içi etkileşim ikliminin belirleyici rolü büyüktür (Jankowska ve Gralewski, 2022; Niran ve Tuğrul, 2025).

Erken çocukluk döneminde yaratıcılık alan yazını incelendiğinde çalışmaların çoğunlukla yaratıcılığın yaş, cinsiyet, kardeş sayısı gibi demografik değişkenlerle olan ilişkisine (Atay, 2009; Çeliköz, 2017) ya da Waldorf ve Montessori gibi alternatif eğitim programlarının, sınıf ortamının kalitesinin ve öğretmen yaklaşımlarının çocukların yaratıcılığına etkisine odaklandığı görülmektedir (Korkmaz, 2020; Kaza, 2021; Korkmaz ve Öztürk Samur, 2022). Buna karşın, çocuğun ilk sosyal çevresi olan aile içindeki ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliğini doğrudan ve nicel boyutlarıyla ele alarak yaratıcılık ile ilişkilendiren ampirik çalışmalar son derece sınırlıdır. Bu çalışmanın, ebeveyn-çocuk ilişkisinin olumlu ve olumsuz boyutlarının çocukların yaratıcı davranışları ile yaratıcı kişilik özelliklerini ne düzeyde açıkladığını bütüncül bir regresyon modeliyle ortaya koyarak alan yazındaki bu önemli teorik boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir.

Araştırma, John Bowlby'nin Bağlanma Kuramı ile Urie Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Kuramı prensiplerini yaratıcılık bağlamında birleştirmesi yönüyle kuramsal bir derinliğe sahiptir. Bağlanma kuramına göre, ebeveyniyle güvenli bağ kuran çocuk, dış dünyayı keşfetmek için ihtiyaç duyduğu güvenli limanı bulur. Bu keşif ve deneme özgürlüğü, çocuğun hata yapma kaygısı taşımadan esnek ve ıraksak düşünmesini, yani yaratıcı fikirler üretmesini besler (Durak, 2024). Ekolojik sistemler kuramı bağlamında ise mikrosistemin en aktif halkası olan anne-baba-çocuk etkileşimi, gelişimsel çıktıları en doğrudan etkileyen güçtür (Bronfenbrenner, 1979). Bu araştırma, söz konusu kuramsal iddiaları ampirik verilerle test ederek, ebeveyn kabulünün ve olumlu etkileşimin yaratıcılığı destekleyen bir katalizör; ebeveyn-çocuk çatışmasının ise yaratıcılığı engelleyen bir bariyer olduğunu istatistiksel modellerle kanıtlaması açısından teorik bir önem taşımaktadır.

Yaratıcılık yalnızca izole bir bilişsel süreç değildir. Yaratıcılık aynı zamanda çocuğun duygu düzenleme becerileri (Uysal ve Güven, 2022), sosyal problem çözme kapasitesi (Çeliker, 2019), empati ve ahlaki gelişim süreçleriyle (Güngördü vd., 2025) iç içe geçmiş sosyo-bilişsel bir yapıdır. Ebeveynleriyle sağlıklı ve olumlu ilişkiler kuran çocukların duygu düzenleme mekanizmaları daha gelişmiş olmakta ve bu durum bilişsel esnekliklerini artırarak sorunlara özgün çözümler getirmelerini kolaylaştırmaktadır (Uysal ve Güven, 2022; Karadayı vd., 2024). Bu araştırma, ilişkisel kalitenin çocuğun içsel dünyasındaki bilişsel ve duygusal şemaları nasıl organize ettiğini açıklamaya çalışarak yaratıcılığın sosyo-duygusal kökenlerine ışık tutabilir.

Teknolojinin kontrolsüz kullanımı ve dijital ekranlara maruz kalma oranlarındaki artış, okul öncesi çocukların hayal güçlerini, serbest oyun sürelerini ve dolayısıyla yaratıcı üretim becerilerini ciddi şekilde tehdit etmektedir (Kışla, 2025; Aygün ve Alakoç, 2026; Işık, 2026). Araştırmalar, aile içi paylaşımların ve rutinlerin azaldığı, ebeveyn-çocuk ilişkisinin zayıfladığı ortamlarda çocukların dijital bağımlılığa daha yatkın olduğunu; ebeveynlerin rehberlik stratejileri ve kurdukları sıcak iletişimin ise bu bağımlılık eğilimlerini sınırladığını göstermektedir (Aküzüm vd., 2022; Aygün ve Alakoç, 2026; Işık, 2026; Saylan Çolak ve Çolak, 2026). Bu çalışma, ebeveyn-çocuk etkileşim kalitesinin, çocukları sanal dünyanın tekdüze ve pasif alıcı konumundan

kurtararak aktif, üretken ve yaratıcı bireylere dönüştürmedeki hayati rolünü vurgulaması açısından pratik bir aciliyete ve öneme sahiptir.

Araştırmadan elde edilen nicel bulgular; okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler, psikolojik danışmanlar ve çocuk gelişimciler için aile eğitimlerinin içeriğini planlamada somut bir referans kaynağı olabilir. Özellikle, ebeveynlerin çocuklarıyla olan oyun davranışlarını zenginleştirmeyi amaçlayan "Oyun Dostu Yaratıcı Ebeveyn Programı" (OyunYAP) gibi deneysel aile müdahale programlarının, ebeveyn bilinçli farkındalık eğitimlerinin ve demokratik disiplin rehberlerinin geliştirilmesine bilimsel bir altyapı sağlayabilir (Özyürek ve Gürleyik, 2016; Çakır ve Gültekin Akduman, 2023; Niran ve Tuğrul, 2025).

Erken çocukluk araştırmalarında verilerin sadece tek bir kaynaktan (örneğin sadece ebeveynden hem aile ilişkilerini hem de çocuğun yaratıcılığını değerlendirmesi istenerek) toplanması durumunda, "ortak yöntem varyansı" adı verilen sistematik ölçüm hataları ve ebeveynlerin çocuklarını sosyal beğenirlik kaygısıyla aşırı olumlu değerlendirme (yanlılık) riskleri ortaya çıkmaktadır (Podsakoff vd., 2003; Parsak ve Kuzucu, 2020). Bu çalışmada ise ebeveyn-çocuk ilişkisi ebeveynlerin kendi öz-bildirimleriyle ölçülürken, çocukların yaratıcı davranışları ve kişilik özellikleri onları her gün doğal sınıf ortamında gözlemleyen okul öncesi öğretmenleri tarafından değerlendirilmektedir. Bu çok kaynaklı metodolojik tasarımın, araştırmanın nesnelliğini, iç geçerliğini ve elde edilen istatistiksel sonuçların güvenirliğini en üst düzeye çıkaracağı düşünülmektedir.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada;

1. Anneler-babalar tarafından doldurulan Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (EÇİÖ)'nin ebeveynlerin okul öncesi dönem çocuklarıyla kurdukları ilişkinin niteliğini tespit etmede uygun bir araç olduğu varsayılmıştır.

2. Okul öncesi öğretmenleri tarafından doldurulan Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)'nin okul öncesi dönem çocukların yaratıcı

davranışlarını ve kişiliğe ait özelliklerini değerlendirmede uygun bir araç olduğu varsayılmıştır.

3. Araştırmaya dâhil edilen anne-babaların EÇİÖ'yü, okul öncesi öğretmenlerinin de YDKÖÖ'yü mevcut durumları yansıtacak biçimde ve gönüllülük esasına uygun olarak doldurdukları varsayılmıştır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Kastamonu ilinde okul öncesi eğitime devam eden normal gelişim gösteren 5-6 yaş çocuklar ile sınırlıdır.

2. Araştırma Kastamonu ilinde okul öncesi eğitime devam eden normal gelişim gösteren 5-6 yaş çocukların ebeveynleri ve okul öncesi öğretmenlerinden toplanan olan veriler ile sınırlıdır.

3. Araştırmaya katılan çocukların, ebeveyn-çocuk ilişkisi arasındaki etkileşimi ile yaratıcılık düzeyleri, veri toplama aracı olan EÇİÖ ve YDKÖÖ kullanılarak elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi: Anne, baba ve çocuk arasında kurulan, duygusal yakınlık, kabul, duyarlılık ve açık iletişim gibi olumlu bağların yanı sıra çatışma ve olumsuz etkileşimleri de içinde barındıran dinamik ve çift yönlü bir etkileşim sürecidir (Jankowska ve Gralewski, 2022; Özoğul ve Çoban, 2024; Özcan ve Yıldız Bıçakçı, 2025).

Yaratıcılık: Bireyin karşılaştığı problem durumlarına yönelik bilinen ve kalıplaşmış sınırların ötesine geçerek akıcı, esnek, orijinal ve zenginleştirilmiş yeni çözüm yolları ya da özgün ürünler ortaya koyabilme yeteneğidir (Korkmaz vd., 2022; Karadayı vd., 2024; Ülger, 2025).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 İletişim

İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır ve tek başına yaşayamayacağı için her türlü ihtiyacını karşılamak adına diğer insanlarla sosyalleşmek zorundadır (Işık, 2018). Canlılar dünyasında insanı ayrıcalıklı kılan en belirgin unsurların başında gelen iletişim; bireyler arasında bilgi, duygu ve düşüncelerin sözlü ya da sözsüz yollarla aktarılması ve anlamlandırılması sürecidir (Dökmen, 1989; Türk Dil Kurumu, 2026). İletişimin gerçekleşebilmesi için en az iki kişi arasında ortak bir dil veya işaret sisteminin bulunması, tarafların mesajı doğru yorumlayıp anlamlandırması gerekir (Işık, 2018; Kazan ve Sarısoy, 2021). İletişim aynı zamanda dinleme, anlama, empati kurma ve mesajlara uygun geribildirim vermeyi içeren dinamik, etik ve etkileşimli bir süreçtir (Güneri vd., 2018; Zakaria vd., 2021). Bireyin sosyal yaşama katılımı, sağlıklı kimlik geliştirmesi ve potansiyelini ortaya koyabilmesi çevresiyle işlevsel ve sağlıklı bir iletişim kurmasına bağlıdır (Brodin ve Renblad, 2020).

2.2 Ebeveyn-Çocuk İlişkisi

Çocuğun gelişimini tamamlayabilmesi için ihtiyaçlarını karşıladığı ilk ortam ailedir ve 0-6 yaş gibi gelişimin en hızlı olduğu dönemde çocuk ile ebeveynleri arasında kurulan ilişki büyük bir önem taşır (Öngider, 2013; Özkan ve Bartan, 2020). Ebeveyn-çocuk ilişkisi, sadece biyolojik bir yakınlık değil; aynı zamanda çocuğun psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasını kapsayan ve içerisinde iletişim, çatışma ve bağlanma gibi örüntüleri barındıran dinamik bir süreçtir. Ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu bu karşılıklı etkileşimin niteliği, çocuğun sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde, sosyal açıdan yetkin olmasında ve yaratıcılığının desteklenmesinde birincil derecede etkilidir (Kandır ve Alpan, 2008).

2.2.1 Çocuğun Özellikleri

Ebeveyn-çocuk ilişkisi tek yönlü değil, çocuktan ebeveyne ve ebeveynden çocuğa doğru çift yönlü işleyen bir süreçtir; bu bağlamda çocuğun doğuştan getirdiği mizaç

özellikleri ilişkinin niteliğini doğrudan etkiler (Putnam vd., 2002; Gözün Kahraman vd., 2023). Örneğin, yüksek düzeyde olumsuz duygu, yüksek tepki yoğunluğu veya ritim bozukluğu gösteren ve zor mizaçlı olarak adlandırılan çocuklar, ebeveynlerinin ilişkiyi yönetmesini ve duygu düzenleme sağlamasını daha çok talep edebilirler (Fox, 1989; Sanson vd., 2004). Bunun yanı sıra çocuğun cinsiyeti, yaşı, doğum sırası ve gelişimsel özellikleri de anne-baba ile olan iletişim ağının nasıl şekilleneceğine yön veren temel çocuk faktörleridir (Öngider, 2013).

2.2.2 Ebeveynin Özellikleri

Ebeveynlik yalnızca biyolojik bir durum değil, bireyin çocuklarına kaynak sağladığı, bakım verdiği ve onları sosyalleştirdiği toplumsal bir statüdür (Özkan, 2015). Sağlıklı bir ilişkinin kurulmasında, ebeveynin psikolojik sağlamlığı, evlilik doyumu ve kendi geçmiş çocukluk deneyimleri büyük rol oynar (Halse vd., 2019; Yavuzer, 2023; Uyanık Aktulun vd., 2025). Aynı zamanda anne-babaların kendi annelik/babalık rollerine yönelik sahip oldukları öz-yeterlik inancı, çocukla olumlu etkileşime geçme ve çocuklarının ihtiyaçlarına duyarlı yanıtlar verme kapasitelerini belirlemektedir (Belsky, 1984; Coleman ve Karraker, 2003).

2.2.3 Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin Boyutları (Duygusal Yakınlık, İletişim, Çatışma, Kontrol ve Sınır Koyma)

Duygusal Yakınlık: Ebeveynin çocuğu ile kurduğu ilişkide sıcaklık, şefkat göstermesi ve çocuğun hislerini onaylaması duygusal yakınlıktır (Driscoll ve Pianta, 2011; Ruprecht vd., 2016). Yakınlığın yüksek olduğu ebeveyn-çocuk ilişkileri, çocukta davranış sorunlarını azaltır ve yaratıcılık ile sosyal becerileri artırır (Cesur ve Yurdakul, 2024).

İletişim: İletişim, ebeveyn ile çocuk arasındaki konuşma, dinleme, sözsüz iletişim, mesaj ve empati süreçlerini kapsar (Arabacı, 2011). Etkili iletişim boyutu yüksek olduğunda çocuklar anlaşıldıklarını hisseder, çocukların özgüven ve benlik algıları olumlu yönde gelişir (Brebner vd., 2016; Kazan ve Sarısoy, 2021).

Çatışma: Ebeveynin çocuğu ile olan etkileşiminde düşük düzeyde duyarlılık göstermesi, cezalandırıcı yaklaşımlar sergilemesi ve sürekli görüş ayrılığı yaşaması ile karakterizedir (Hetherington ve Clingempeel, 1992; Connell ve Prinz, 2002). Çatışmanın yüksek olduğu boyut, çocuklarda güvensizlik, agresyon ve anti-sosyal davranışlara neden olur (Cesur ve Yurdakul, 2024).

Kontrol ve sınır koyma: Çocuğun davranışlarına yönelik sınırların ve beklentilerin belirlenmesidir. Ebeveynlerin çocuklarına fiziksel ya da psikolojik kontrol uygulaması çocuğun özerkliğini zedelerken; davranışsal kontrol adı verilen uygun ve tutarlı sınırlandırmalar, çocuğun uyumunu ve öz-düzenlemesini kolaylaştırmaktadır (Aunola ve Nurmi, 2005).

2.3 Ebeveyn Tutumları

Çocuğu hayata hazırlarken ailenin benimsediği ve uyguladığı davranış örüntülerinin tümü ebeveyn tutumudur. Ebeveyn tutumları, kültürden, ebeveynin öğrenim durumundan ve psikososyal etkenlerden etkilenir (Işıkoğlu Erdoğan vd., 2017).

Demokratik (Yetkin) Tutum: Çocukların birer birey olarak kabul edildiği, kararlara katılımının sağlandığı, sıcaklık ve desteğin yüksek olduğu tutumdur. Demokratik tutumda kuralların mantığı çocuğa açıklanır. Bu aile ortamında yetişen çocuklar, yaratıcı, özgüveni yüksek, bağımsız, uyumlu ve problem çözme becerisi gelişmiş bireyler olurlar (Baumrind, 1971; Karabulut Demir ve Şendil, 2008; Yavuzer, 2016).

Otoriter (Baskıcı) Tutum: Disiplin, itaat ve katı kuralların ön planda olduğu, sıcak ilişkilerin düşük olduğu tutumdur. Ebeveynin her sözünün kanun kabul edildiği bu ortamda çocukların girişimciliği kısıtlanır, özgür hissetmedikleri için yaratıcı düşünceleri körelir, saldırganlık veya içe kapanıklık sorunları görülür (Doğan, 2005; Yıldız ve Şener, 2016; Uncu vd., 2020).

İzin Verici (Aşırı Hoşgörülü) Tutum: Sıcak ilişkilerin yüksek fakat kontrolün neredeyse hiç olmadığı tutumdur. Çocuğa sınır konulmaz ve evin merkezinde çocuk vardır. Özdenetimi ve kurallara uymayı öğrenemeyen bu çocuklar dürtüsel davranırlar ve sosyal ortamlarda çatışma yaşarlar (Baumrind, 1971; Semerci, 2015).

Aşırı Koruyucu Tutum: Çocuğun yapabileceği tüm eylemlerin ebeveyn tarafından üstlenildiği ve çocuğun aşırı derecede kontrol edildiği tutumdur. Bu durum, çocuğun çevresini deneyimleyerek keşfetmesini, kendi potansiyelinden yararlanmasını engeller ve çocuğun ebeveyne bağımlı hale gelmesine yol açar (Alisinanoğlu, 2003; Durmuş, 2006).

2.4 Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar

Bağlanma Kuramı: John Bowlby ve Mary Ainsworth'un ortaya koyduğu bu kuram, çocukların erken yaşlarda bakım verenleriyle geliştirdikleri fiziksel ve duygusal ilişkinin doğasını inceler. İhtiyaçları zamanında ve duyarlılıkla karşılanan çocuk güvenli bağlanma geliştirerek dış dünyayı ve nesneleri keşfetmek için güçlü bir temel oluşturur. Bu keşfetme özgürlüğü, çocuğun yaratıcılığını doğrudan besler. İhmal edilen veya tutarsız tepkiler alan çocuklar ise kaçınan veya kaygılı bağlanma geliştirerek çevreye karşı keşif ve yaratım sürecinde pasif kalırlar (Erden, 2016; Erden, 2021).

Ekolojik Sistemler Kuramı: Urie Bronfenbrenner tarafından ortaya atılan kuram, gelişimin sadece içsel değil, iç içe geçmiş çevresel sistemler (mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem) ağı tarafından şekillendiğini savunur (Bronfenbrenner, 2006). Çocuğun ebeveyniyle kurduğu yüz yüze etkileşimlerin tümü mikrosistemin tam merkezindedir ve çocuğun yaratıcı kapasitesini doğrudan etkileyen ekolojik alandır (Trawick-Smith, 2018).

Sosyal Öğrenme (Bilişsel) Kuramı: Albert Bandura'ya göre birey çevresini, çevre de bireyi etkiler (Bandura, 2001). Çocuklar sadece sözel direktiflerle değil, aynı zamanda anne-babalarını model aldıkları problem çözme, olaylara farklı bakış açısı getirme ve duygu ifadelerini gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenirler (Bandura, 1979; Şerbetçioğlu, 2019). Çocuklar çevrelerinde hangi davranışların ödüllendirildiği ve cezalandırıldığını gözlemleyerek ve bu eylemlerin etkilerini değerlendirerek de öğrenirler. Daha sonra bu kriterleri, kendi davranışlarını düzenlemek ve değerlendirmek için kullanırlar (Bandura, 1997; akt: Gümrükçü Bilgici ve Deniz, 2021).

2.5 Aile

Aile, toplumun en küçük ve temel yapı taşı olmasının yanında; çocuğun doğduğu andan itibaren değerleri, inançları, kuralları ve ilk sosyal deneyimleri edindiği birincil kurumdur (Dönmezer, 2009; Kır, 2011). Aile kurumu, çocuğun fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik bağlamda doyum sağladığı bir yapı olarak işlev görür.

2.5.1 Aile İçi Etkileşim

Aile içi etkileşim, aile üyelerinin birbirleriyle olan ilişkilerini, bilgi alışverişini ve bağ kurma biçimlerini ifade eder (Kazan ve Sarısoy, 2021). Aile içi etkileşimde sağlanan sağlıklı iletişim ortamı, yalnızca çocuğun değil ebeveynlerin de ruh sağlığını ve evlilik uyumunu olumlu etkiler (Yavuzer, 2004). Anne ve babanın birbirine olan saygısı, ortak sorun çözme biçimleri ve çocuğa karşı sergiledikleri tutarlı davranışlar bütünü, çocuğun bilişsel esnekliğini ve sorunlar karşısında geliştireceği yaratıcı yaklaşımları destekleyen güvenli bir liman işlevi görür (Cummings ve Davies, 2010; Popov ve Ilesanmi, 2015).

2.5.2 Ev Ortamı ve Yaratıcı Uyarıcılar

Yaratıcılığın doğuştan gelen bir potansiyel olduğu kabul edilse de aktif hale gelebilmesi ve gelişebilmesi doğrudan içinde bulunulan ev ortamının zenginliğine bağlıdır (Özer ve Polat Yıldırım, 2019). Ailede demokratik sınırların bulunduğu, çocuğun fikirlerine değer verilen, onu yargılamadan dinleyen, evde kitaplar, sanat materyalleri veya yapılandırılmamış açık uçlu oyun materyalleri gibi yaratıcı uyarıcıların sunulduğu çevreler yaratıcılığı harekete geçirmektedir. Aksine, eleştirinin, dışsal katı denetimin, aşırı kuralcı bir ebeveynliğin ve tek tipçi, ekran ağırlıklı yoksul bir uyarıcı çevresinin bulunduğu ev ortamları çocukların zihinsel ve yaratıcı gelişimleri üzerinde büyük bir engel oluşturmaktadır (Aslan vd., 1997; Özmenteş, 2012; Aygün ve Alakoç, 2026).

2.6 Yaratıcılık

Yaratıcılık kelimesi Latince kökenli “creare” sözcüğünden türemiş olup, “doğurmak, yaratmak ve meydana getirmek” anlamlarına gelmektedir (Aslan vd., 1997). Bireyde doğuştan var olduğu kabul edilen yaratıcılık bilinen, alışılmış ve kalıplaşmış düşüncelerin ötesine geçerek, karşılaşılan problemlere yeni, farklı, özgün ürünler ya da çözüm yolları ortaya koyabilme yeteneğidir (Gökalp, 2016; Çeliköz, 2017). Torrance (1974), yaratıcılığı sorunların tespitinden sonuçların doğrulanmasına kadar uzanan bir süreçler bütünü olarak ele alırken (Çeliköz, 2017); Guilford (1950), bu kavramı zihinsel esneklik, akıcılık ve analitik düşünme becerileri gibi çok katmanlı yetenekleri içeren bir yapı şeklinde tanımlamaktadır (Çeliköz, 2017; Wojciehowski ve Ernst, 2018; Karadayı vd., 2024). Bu bağlamda yaratıcılık sadece tesadüfi bir buluş değil, bireyin yetenek, bilgi ve zihinsel süreçlerini aktif olarak kullandığı dinamik, çok boyutlu ve esnek bir süreçtir (Argun, 2012; Çeliköz, 2017).

2.6.1 Yaratıcılığa Ait Zihinsel Süreçler

Yaratıcı eylemin temelinde, bireyin çevreyle etkileşimini sağlayan karmaşık zihinsel ve bilişsel süreçler yatmaktadır. Bu zihinsel sürecin başlangıcını algı oluşturur; algı, çevredeki nesne ve olaylardan duyu organları yoluyla elde edilen verilerin zihinde örgütlenmesi ve yorumlanmasıdır (Aral ve Yıldız Çiçekler, 2021). Bireyin olaylar ve nesneler karşısında iç dünyasında oluşturduğu izlenimler olan duygu da bu süreci besler (Aral ve Yıldız Çiçekler, 2021). Zihinde canlanan görüntüler olan imgeler bireyin bilgiye ihtiyaç duyduğunda geri çağrılarak algıyı desteklerken; geçmiş yaşantıların yeni, özgün ve farklı bir biçimde yeniden düzenlenmesi durumu olan imgelem yeni eserlerin ortaya konmasında öncü bir role sahiptir (Aral ve Yıldız Çiçekler, 2021). Çocuğun dünyayı beş duyusuyla algılayıp kendine has benimsediği simgeler ise yaratıcı sürecin ileriki aşamalarında imgelerin yerini alarak aktif bir düşünme ağını oluşturur (Aral ve Yıldız Çiçekler, 2021).

Öte yandan Graham Wallas (1926), yaratıcı sürecin zihinsel aşamalarını dört temel evreye ayırmıştır. Bu evreler (akt: Karlıdağ ve Gönen, 2019):

1. Hazırlık Dönemi: Sorunun tanımlandığı, bilginin toplandığı ve mantıklı analizlerin yapıldığı dönemdir.

2. Kuluçka Dönemi: Zihnin bilinçaltında sorun üzerinde çalışmaya devam ettiği, kişinin kendini rahatlamaya bıraktığı dönemdir.

3. Aydınlanma Dönemi: Aniden yeni ve orijinal çözümlerin belirdiği dönemdir.

4. Değerlendirme (Doğrulama) Dönemi: Son olarak ortaya çıkan fikrin test edildiği ve mantıksal düzenlemelerin yapıldığı dönemdir (Çeliköz, 2017; Yılmaz, 2019).

2.6.2 Yaratıcılığın Boyutları

Iraksak düşünme etrafında şekillenen yaratıcılığın boyutları Guilford'un öncülüğünü yaptığı yaklaşımla genellikle dört alt başlıkta incelenmektedir. Bunlar (Wojciehowski ve Ernst, 2018; Karadayı vd., 2024):

1. Akıcılık: Bireyin bir problem veya sorunla karşılaştığında belli bir süre içerisinde, probleme çözüm olabilecek çok sayıda ve uygun fikir üretebilme becerisidir (Argun, 2012; Öncü, 2018; Wojciehowski ve Ernst, 2018). Akıcılık, kelime, çağrışım, fikir ve anlamsal akıcılık olarak kendi içinde çeşitlenmekte olup, üretilen fikirlerin niceliğine vurgu yapar (Argun, 2012).

2. Esneklik: Kişinin karşılaştığı yeni durumlara hızlı bir şekilde uyum sağlaması, kalıplaşmış ve alışılmış yaklaşımları terk ederek farklı kategorilerde düşünceler ve çözüm yolları geliştirebilmesidir (Öncü, 2018; Wojciehowski ve Ernst, 2018).

3. Orijinallik / Özgünlük: Mevcut ve bilinen durumların ötesine geçerek tamamen yeni, eşsiz, sıra dışı, nadir ve kendine has çözümler ya da ürünler ortaya koyabilme yeteneğidir (Argun, 2012; Wojciehowski ve Ernst, 2018; Karadayı vd., 2024;). Bir fikrin yaratıcı kabul edilebilmesi için orijinallik boyutu şarttır (Wojciehowski ve Ernst, 2018).

4. Zenginleştirme / Ayrıntılandırma: Bir fikrin ya da durumun yüzeysel bırakılmayıp, başkalarının gereksiz görebileceği ancak bütüne değer katan detaylarla derinleştirilmesi, ince ayrıntıların eklenerek fikrin geliştirilmesidir (Öncü, 2018; Wojciehowski ve Ernst, 2018).

2.6.3 Yaratıcı Düşünme

Yaratıcı düşünme; sentezleme, detaylandırma ve imgeleme süreçlerini kapsayan; özgünlük, mantık, esneklik ve ezber bozan bir bakış açısı sunan bir zihinsel modeldir (Akpınar, 2011). Bu bağlamda sentezleme, analojik düşünmeyi, özetlemeyi, farklı araştırmalardan yararlanarak yeni hipotezler kurmayı ve planlama yapmayı; eklemleme, sahip olunan düşünceyi genişletmeyi, çabucak değiştirebilmeyi ve somutlaştırmayı; imgeleme ise teorik düşünmeyi, hayal kurmayı, geleceği tahmin etmeyi ve sezgisel davranmayı ifade etmektedir (Akpınar, 2011). Yaratıcı düşünme sadece hayal kurmaktan ibaret olmayıp, kişinin hem ıraksak düşünerek probleme çoklu çözüm alternatifleri aradığı hem de yakınsak düşünerek en işlevsel olanını seçtiği karmaşık bir zihinsel eylemdir (Pavitola ve Jautakyte, 2013).

2.6.4 Yaratıcı Bireyin Özellikleri

Her insanın yaratıcılık potansiyeli farklı düzeyde olsa da yaratıcı davranışlar sergileyen bireylerin paylaştıkları bazı ortak kişilik özellikleri bulunmaktadır. Yaratıcı bireyler; özgüveni oldukça yüksek, risk alabilen, kuşkucu yaklaşan, araştırmacı, liderlik özelliği gösteren ve kendi başlarına bağımsız hareket etmeyi seven kişilerdir (Sünbül, 2002; Doğan, 2005; Çeliköz, 2017). Aynı zamanda yüksek bir enerjiye, mizah anlayışına, şakacı ve oyuncu bir kişiliğe sahip olup, estetik ve artistik konulara özel ilgi duyarlar (Argun, 2012; Çeliköz, 2017). Belirsizliklere karşı yüksek tolerans gösterirler, geleneksel kuralların, sınırların ve yasakların dışında hareket ederek yeni yollar deneme cesareti gösterirler; hayal güçleri oldukça zengindir (Durualp, 2018; Öncü, 2018). Yaratıcı çocuklar çevrelerindekiler için çılgın veya saçma sayılabilecek fikirlere yönelerek olaylara başkalarının görmediği açılardan bakabilir (Argun, 2012).

2.6.5 Yaratıcılığı Etkileyen Etmenler

Doğuştan getirilen bir yetenek olan yaratıcılık, uygun çevresel koşullar ve deneyimler sağlanmadan gelişemez. Yaratıcılığı destekleyen veya körelten başlıca etmenler şunlardır:

Zekâ (Bilişsel Kapasite): Yüksek zekâ (IQ) yaratıcılığı desteklemekle birlikte, tek başına yüksek yaratıcılık için garanti sağlamaz. Yüksek zekâya ve yüksek yaratıcılığa aynı anda sahip olan çocuklar esnektir ve çevrelerine kolayca adapte olabilirler. Ancak yaratıcılık sadece zekâya bağlı değildir (Yıldız Bıçakçı, 2018).

Yaş: Yaratıcılık küçük yaşlarda oldukça yoğundur. Özellikle 5-6 yaş dönemi hayal gücünün en yüksek olduğu, yaratıcılığın zirveye çıktığı yaşlardan biridir (Durualp, 2018). Fakat çocuğun ilkokula başlaması ile birlikte maruz kaldığı akademik beklentiler, kurallar, yasal zorunluluklar ve otorite gibi dış etkenler, çocuğun daha katı kurallarla sınırlandırılmasına neden olduğu için yaratıcılıkta düşüşe veya duraklamaya yol açabilmektedir (Bogoyavlenskaya, 2013; Gençer, 2014; Çeliköz, 2017).

Cinsiyet: Alan yazında yaratıcılık ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların büyük bir kısmı, yaratıcılık düzeyinin kız ya da erkek çocuk olmakla doğrudan anlamlı bir ilişkisi olmadığını, kız ve erkek çocukların yaratıcılık seviyelerinin birbirine benzer olduğunu göstermektedir (Kuşçu vd., 2011; Argun, 2012; Çeliköz, 2017; Uysal ve Güven, 2022).

Ebeveyn Tutumları ve Sosyoekonomik Düzey: Aile, çocuğun yaratıcılığını şekillendiren en temel çevresel faktördür. Ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyinin yüksek olması, çocuğa kitap, tiyatro, sanat malzemesi veya serbest oyun alanı gibi zengin çevresel uyarıcılar sunma imkânını artırarak yaratıcılığı beslemektedir (Çeliköz, 2017). Ayrıca anne ve babanın eğitim düzeyinin yüksek olması, onların daha demokratik, çocuğun fikirlerine saygı duyan ve çocuğa bağımsız hareket etme şansı veren tutumlar sergilemesini sağlayarak çocuğun yaratıcılığını artırmaktadır (Çeliköz, 2017). Buna karşılık otoriter ve baskıcı aile tutumları, aşırı denetim ve çocuğun fikirlerinin reddedilmesi yaratıcılığı köreltir (Özer ve Polat Yıldırım, 2019; Niran ve Tuğrul, 2025). İlginç bir şekilde bazı çalışmalarda düşük sosyoekonomik düzeydeki

ailelerin hazır materyaller alamadıkları için, kısıtlı imkanlarla kendi oyuncaklarını veya çözümlerini üreterek çocuklarının yaratıcı potansiyellerini farklı şekilde destekleyebildiği de saptanmıştır (Özer ve Polat Yıldırım, 2019).

Okul ve Eğitim Ortamı: Eğitim ortamı, eğitim programının niteliği, okulun sunduğu çok amaçlı materyaller ve öğretmenin yaklaşımı okul öncesi dönemde yaratıcılık üzerinde belirleyicidir (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2018). Geleneksel, öğretmeni merkeze alan ve ezberciliğe dayanan sistemler ile çocukların sürekli tek tip ürünler ortaya koymasını isteyen, farklılığı düzelten öğretmen tutumları yaratıcılığı olumsuz yönde etkiler (Argun, 2012; Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2018). Hata yapmaya izin veren, açık uçlu sorularla düşünmeyi destekleyen, bol oyun fırsatı sunan zengin sınıf ortamları ise yaratıcılığa zemin hazırlar (Çeliköz, 2017; Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2018).

2.7 İlgili Araştırmalar

Erken çocukluk döneminde çocukların yaratıcılığı, ebeveyn-çocuk ilişkisi, ebeveynlik tutumları, duygu düzenleme ve sosyal beceriler gibi değişkenler alan yazında geniş çaplı olarak incelenen temel konulardır. Bu bölümde, araştırmanın temel bağlamını oluşturan değişkenler ekseninde, ulusal ve uluslararası alan yazında gerçekleştirilmiş ampirik çalışmalar kronolojik bir sırayla derlenmiştir.

2.7.1 Yurt İçinde Yapılan İlgili Araştırmalar

Aral vd. (2006), beş-altı yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeylerinde Orff temelli müzik eğitiminin rolünü yarı deneysel bir yöntemle araştırmıştır. Çukurova Üniversitesi Anaokulu'ndaki 40 çocuğun katılımıyla yürütülen bu çalışmada, katılımcıların yaratıcı düşünme becerileri "Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A" ile değerlendirilmiş; "Genel Bilgi Formu" ise destekleyici veri aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Orff öğretisiyle desteklenen sanat ve müzik eğitiminin çocukların yaratıcılık skorlarında istatistiksel olarak anlamlı bir artış sağladığı ortaya konmuştur.

Can-Yaşar ve Aral (2011), altı yaş grubu okul öncesi çocukları üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada, sosyo-ekonomik düzey (SED) ve ebeveyn eğitim

durumunun yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkisini irdelemişlerdir. Araştırma bulguları, hem yüksek sosyo-ekonomik koşulların hem de ebeveynlerin akademik düzeyinin (lisans ve üzeri) çocukların yaratıcılık skorlarıyla pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda çalışma, ailenin sunduğu çevresel imkânların çocuğun zihinsel esnekliği noktasında belirleyici bir yordayıcı olduğuna dikkat çekmektedir

Çeliköz (2017) çalışmasında, okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerini ve farklı sosyodemografik değişkenlerle ilişkilerini ilişkisel tarama modeliyle incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, Konya ve Ankara'nın merkez ilçelerinde eğitim gören 175'i kız, 201'i erkek olmak üzere toplam 376 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (ECCRS)" kullanılmıştır. Çalışma sonucunda çocukların cinsiyeti, yaşı veya kardeş sayısı gibi değişkenlerin yaratıcılık düzeyleri üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı; ancak ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, ebeveyn eğitim durumu ve babanın mesleğinin çocukların yaratıcılık düzeylerini doğrudan ve anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir.

Yuvacı ve Dağlıoğlu (2018), okul öncesi eğitim alan çocukların bulundukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri ile çocukların bireysel yaratıcılık kapasiteleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Kayseri ili merkez ilçelerindeki 51 öğretmen ve bu öğretmenlerin sınıflarındaki 6 yaş grubu 357 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak çocukların yaratıcılıklarını ölçmek için "Hibrit Yaratıcılık Testi", sınıf iklimini değerlendirmek için ise "Okul Öncesi Yaratıcı Sınıf Ortamı Ölçeği" kullanılmıştır. Bulgular, eğitimcilerin sağladığı yaratıcı sınıf ortamı ile çocukların sahip oldukları yaratıcılık seviyeleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Özer ve Polat Yıldırım (2019), okul öncesi dönem çocuklarında yaratıcılığın desteklenmesine ilişkin ebeveyn deneyimlerini fenomenolojik bir yaklaşımla incelemiştir. Eskişehir'de farklı sosyo-ekonomik düzeylerden (alt, orta, üst) seçilen altı ebeveynle, "Yarı Yapılandırılmış Ebeveyn Görüşme Formu" kullanılarak derinlemesine veriler toplanmıştır. Nitel analizler, sosyo-ekonomik farklılıkların

ebeveynlerin yaratıcılığı destekleme yöntemlerini çeşitlendirdiğini göstermektedir: Düşük gelir düzeyine sahip ebeveynlerin atık veya evdeki mevcut materyallerle özgün oyuncaklar tasarlayarak sürece aktif katılım gösterdikleri; buna karşın, yüksek gelir düzeyindeki ebeveynlerin doğrudan üretimden ziyade hazır ürün ve hizmet satın alma eğiliminde oldukları bulgulanmıştır.

Bülbül ve Akkaynak (2021) tarafından yürütülen çalışmada, okul öncesi eğitimine devam eden çocukların rekabet stilleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 48-72 aylık çocuklara sahip ebeveynler oluşturmuştur. Araştırmada "Kişisel Bilgi Formu", "Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)" ve "Okul Öncesi Rekabet Ölçeği" kullanılmıştır. Analiz sonuçları, ailelerin sergiledikleri otoriter, baskıcı veya aşırı korumacı ebeveynlik tutumlarının, çocukların sosyal ortamlardaki ve akranları arasındaki rekabetçi davranışlarını doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur.

Aküzüm vd. (2022) araştırmalarında, okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ile çocukların dijital oyun bağımlılığı eğilimi arasındaki ilişkiyi tarama modeli ile incelemişlerdir. Çalışma grubunu, Diyarbakır'daki okullara devam eden 4-6 yaş çocuğu olan 423 ebeveyn oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak "Ebeveyn Tutum Ölçeği", "Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Dijital Oyun Bağımlılık Eğilimi Ölçeği" ve "Dijital Oyun Ebeveyn Rehberlik Stratejileri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, izin verici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarının çocuklardaki dijital bağımlılık eğilimlerini anlamlı düzeyde artırdığı saptanmıştır.

Korkmaz ve Öztürk Samur (2022), Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine olan etkisini yarı deneysel desenle incelemiştir. Çalışma grubu, Waldorf eğitimi uygulayan okuldan 32 deney, diğer anaokullarından 45 ve 48 çocuk olmak üzere iki kontrol grubuyla birlikte toplam 125 çocuktan oluşmuştur. Ölçme araçları olarak "Hibrit Yaratıcılık Testi" ve bilişsel ölçümler için "Renkli Progresif Matrisleri Testi" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Waldorf yaklaşımı ile eğitim alan deney grubundaki çocukların akıcılık, esneklik ve özgünlük gibi yaratıcılık alt boyutlarında kontrol gruplarına kıyasla son testte anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldıkları doğrulanmıştır.

Uysal ve Güven (2022) ilişkisel tarama modeliyle yürüttükleri araştırmada, 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma grubunu, İstanbul'daki bir anaokulunda eğitim gören 35'i kız, 25'i erkek olmak üzere toplam 60 çocuk oluşturmuştur. Veriler "Genel Bilgi Formu", "Duygu Düzenleme Ölçeği" ve "Hibrit Yaratıcılık Testi" ile toplanmıştır. Çalışma bulguları, çocukların duygu düzenleme becerileri ile yaratıcılıkları arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu, annesi lisans düzeyinde eğitim almış çocukların hayal gücü ve imgeleme becerilerinin çok daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Cesur ve Yurdakul (2024), ebeveyn-çocuk ilişkisinin çocuklarda görülen davranış sorunlarını yordama gücünü çoklu doğrusal regresyon analizi ile sınamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi dönem çocuğu olan 415 ebeveyn oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği" ve "Güçler ve Güçlükler Anketi (Anne-Baba Formu)" uygulanmıştır. Araştırma bulguları, ebeveynin çocuğuna karşı kurduğu çatışmacı ve olumsuz nitelikteki ilişki ağının çocuklardaki hiperaktivite, sosyal uyumsuzluk ve dışa yönelim gibi sorunları anlamlı düzeyde artırdığını göstermiştir.

Karadayı vd. (2024), okul öncesi çocuklar için hazırlanan yaratıcılık eğitiminin çocukların bilişsel esneklik, benlik düzenleme ve yaratıcılık performansları üzerindeki etkisini yarı deneysel desen ile araştırmıştır. Çalışma grubunu 4 ve 5 yaşlarındaki 80 çocuk (deney ve kontrol grubu) oluşturmuştur. Çocuklardan veri toplamak için "Wallach-Kogan Yaratıcılık Görevleri", "Boyutsal Değişim Kart Eşleme (BDKE)" ve "Kuş-Ağaç/Oğlan-Dörtgen (KAOD)" görevleri kullanılmıştır. Deney grubundaki çocuklara sunulan sistematik yaratıcılık oturumlarının, onların fikirsel akıcılık ve bilişsel esneklik becerilerinde çok büyük ilerlemeler sağladığı ispatlanmıştır.

Bağcı Çetin (2025), okul öncesi dönem çocuklarının prososyal davranışları ile anne-baba ve çocuk ilişkisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Aydın ilinde öğrenim gören 4-6 yaş aralığındaki 110 çocuğun annesi ve 110 babası oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak ebeveynlere "Çocuk Ana-Baba İlişki Ölçeği" ve "Çocuklarda Prososyal Davranış Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda

demokratik ve şefkatli bir ilişki dilinin benimsendiği ebeveyn tutumlarının, çocukların empati kurma ve yardımseverlik gibi prososyal davranışlarını anlamlı ölçüde geliştirdiği bulunmuştur.

Niran ve Tuğrul (2025) tarafından yürütülen karma desenli araştırmada, ebeveynler için geliştirilen "Oyun Dostu Yaratıcı Ebeveyn Programı (OyunYAP)" nın ebeveyn ve çocuklar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, İstanbul'da 16 deney, 15 kontrol grubu olmak üzere toplam 31 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Nicel ve nitel verilerin toplanmasında "Torrance Yaratıcı Düşünce Testi (TYDT) Şekil Formu", "Oyun Dostu Ebeveyn (OyunDE) Ölçeği" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Protokolü" kullanılmıştır. Ailelere evde çocuklarıyla uygulanmak üzere verilen oyun temelli yaratıcılık programının, çocukların şekilsel yaratıcılık yeteneklerini ve yaratıcı düşünme testinden aldıkları toplam puanları oldukça anlamlı düzeyde yükselttiği kanıtlanmıştır.

Özcan ve Yıldız Bıçakçı (2025) ilişkisel tarama modeliyle yürüttükleri çalışmalarında, okul öncesi dönemde ebeveyn-çocuk ilişkisinin kalitesi ile çocukların akran ilişkileri arasındaki etkileşimi incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubu, Çankırı ilinde bağımsız anaokullarına devam eden çocukların 253 ebeveyninden oluşmaktadır. Araştırmada "Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği" ve "Okul Öncesinde Akran İlişkileri Ölçeği" kullanılmıştır. Anne ve babasıyla sıcak, olumlu ve güvenli ilişkiler kuran çocukların, kendi akran grupları içerisinde de çok daha uyumlu, sorun çözücü ve yapıcı davranışlar sergilediği ortaya konmuştur.

Özdoğru ve Kaya (2025), karma yöntem modeliyle yapılandırdıkları araştırmalarında, okul öncesi çocukların dışa ve içe yönelimli problem davranışları ile anne-babalarının evlilikteki çift uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın nicel evresini 29 anne, nitel görüşme evresini ise 4 anne oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği (PKBS-2)", "Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği" ve ebeveyn "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel ve içerik analizleri, anne-baba arasındaki çift uyumunun ve uzlaşının zayıf olmasının çocuklarda anti-sosyal problem davranışları yordadığını, evlilik uyumunun çocuk psikolojisinde belirleyici olduğunu göstermiştir.

2.7.2 Yurt Dışında Yapılan İlgili Araştırmalar

Colwell ve Lindsey (2003) tarafından okul öncesi çocukların kendilerini ve akranlarını algılama biçimlerinin öğretmen-çocuk etkileşimleriyle ilişkisi üzerine bir araştırma yürütülmüştür. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen bu çalışmada, çocukların öğretmenleri ile kurdukları ilişkinin sosyal yetkinlik düzeyleri üzerindeki doğrudan etkisine odaklanılmış, veri toplama süreci öğretmen-çocuk ilişki değerlendirme ölçekleri ile sağlanmıştır. Çalışma, çocukların öğretmenleriyle olumlu ve çatışmadan uzak bir ilişki kurmalarının, kendilerine yönelik olumlu benlik algısını güçlendirdiğini ve akran ilişkilerini geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Eisenberg vd. (2010), annelerin öğretim stratejilerinin çocukların iradeli/çabalı kontrol becerileri üzerindeki etkisini boylamsal bir çalışma tasarımıyla incelemiştir. Çalışmada annelerin çocuklarıyla olan sözel iletişimlerinin ve onlara rehberlik etme biçimlerinin zaman içerisinde çocukların öz düzenleme kapasitelerini nasıl şekillendirdiği araştırılmıştır. Düzenli ve yapılandırılmış destek sağlayan annelerin çocuklarının hem akademik hem de davranışsal bağlamda duygu düzenleme mekanizmalarının çok daha hızlı geliştiği tespit edilmiştir.

Williams vd. (2010), bakım veren ebeveynlerin bebeklik ve erken çocukluk dönemindeki akran etkileşimlerine katılımını inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada sosyal bir bağlam içinde çocukların oyun süreçlerinde ebeveynlerin sunduğu desteğe odaklanılmıştır. Çalışmada ebeveynin yönlendirici katılımının çocuğun kendi yaşıtları arasında daha sağlıklı bir sosyal bağ kurmasına ve oyun kalitesinin artmasına doğrudan katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Herndon vd. (2013), okul öncesi dönem çocuklarının duygu ifade biçimlerinin ve duygu düzenleme becerilerinin onların okula uyum süreçleriyle olan ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, çocukların duygu patlamalarını yönetme ve kendi duygularını doğru ifade etme kapasitelerinin, eğitim ortamına girdiklerinde sergiledikleri akademik katılım ve öğretmen-akran uyumunda son derece yordayıcı bir değişken olduğu ispatlanmıştır.

Kim vd. (2015) Güney Kore'de yürüttükleri araştırmada, babaların çocuklarına sunduğu yaratıcı ev ortamının okul öncesi çocukların yaratıcı kişilikleri üzerindeki etkisinde çocukların duygusal zekâlarının aracı rolünü analiz etmişlerdir. Yüksek derecede sıcak, katılımcı ve çocukların bağımsız keşiflerini destekleyen babaların, çocukların duygusal zekâsını doğrudan yükselttiği ve bunun da çocukların esnek-yaratıcı düşünme kapasitelerini anlamlı derecede beslediği belirlenmiştir.

Lin ve Wu (2016), web tabanlı yaratıcı düşünme öğretiminin öğrencilerin yaratıcılıklarına ve genel öğrenme çıktılarına olan etkisini incelemiştir. Web üzerinden verilen özel içerikli eğitimlerin, dijital araçların yapıcı kullanıldığında öğrencilerin yaratıcı düşünme, farklı çözüm alternatifleri üretme ve konuları zenginleştirerek açıklama yeteneklerinde oldukça hızlı ve sürdürülebilir bir ilerleme sağladığı kanıtlanmıştır.

Acar vd. (2018a), Türkiye örnekleminde (fakat İngilizce ve uluslararası çapta yayımlanan) ebeveyn ve öğretmenlerle kurulan ilişkilerin okul öncesi çocukların antisosyal davranışlarına olan katkısını incelemiştir. Araştırma bulguları, ebeveynleriyle mesafeli ya da çatışmalı ilişkilere sahip çocukların artan düzeylerde saldırganlık, uyumsuzluk gibi antisosyal belirtiler gösterdiğini; ancak öğretmenleriyle kurdukları pozitif ve şefkatli sıcak ilişkilerin bu negatif ev ortamının dezavantajlarını kırarak koruyucu bir tampon işlevi gördüğünü ortaya koymuştur.

Acar vd. (2018b) risk altındaki çocukların davranış düzenlemelerinde öğretmen-çocuk ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin rolünü incelemiştir. Risk altındaki topluluklarda çocukların davranış problemlerini sınırlayan en güçlü aracın, yetişkinlerle kurulan duygusal erişilebilirlik ve açık iletişim olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin yanı sıra öğretmenlerin duyarlı ve tutarlı tepkilerinin çocukların öz düzenleme kapasitesini belirgin bir biçimde şekillendirdiği belirtilmiştir.

Eason ve Ramani (2020), yapılandırılmış oyun aktiviteleri ile formal öğrenme ortamları esnasında ebeveyn ve çocukların kesirler/matematik üzerine yaptıkları konuşmaların niteliğini analiz etmişlerdir. Araştırmada ebeveynlerin rehberli oyuna dâhil olarak çocuklarıyla karşılıklı etkileşime girmelerinin, çocukların matematiksel

algılarını ve zihinsel akıcılıklarını doğrudan geliştirdiği, oyuna dayalı ebeveyn etkileşiminin didaktik öğretime göre çok daha derin bir öğrenme sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gungordu vd. (2025) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen oldukça güncel bir araştırmada, okul öncesi çağındaki çocuklarda empati ve yaratıcılığın, prososyal davranışların gelişimindeki temelleri ve yordayıcı rolü incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 3 ile 5 yaş arasındaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak çocukların performanslarını ölçen "Bilgisayar Destekli Resim Temelli Standart Görevler" ve anne-babalar için "Ebeveyn Değerlendirme Anketleri" kullanılmıştır. Çıkan sonuçlar, erken çocukluk döneminde bilişsel empatinin ve "prososyal yaratıcılık" eğiliminin çocukların karar alma, ahlaki gelişim ve yardımseverlik özelliklerinin yapıtaşları olduğunu; aynı zamanda ebeveynlerin çocukların yaratıcılıklarına gösterdiği duyarlılığın bu prososyal eğilimi zaman içerisinde besleyerek geliştirdiğini doğrulamıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analiz sürecine ilişkin ayrıntılı bilgilere ve yöntemsel dayanaklara yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ebeveyn-çocuk ilişkisi ile 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeyleri arasındaki etkileşimi belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile tasarlanmıştır (Creswell, 2014; Büyüköztürk vd., 2018; Karasar, 2019). Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu kendi koşulları içinde olduğu gibi ve değiştirmeye çalışmadan betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır (Karasar, 2019). İlişkisel tarama modeli ise, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi sağlayan, değişkenlere herhangi bir dışsal müdahalede bulunulmadan mevcut durumun resmedildiği araştırma desenidir (Fraenkel vd., 2012; Karasar, 2019; Arabacıoğlu ve Bağçeli Kahraman, 2021). Araştırmada ebeveyn-çocuk ilişkisi ile 5-6 yaş çocukların yaratıcılığı arasındaki mevcut ilişki ağının incelendiği ve ebeveyn tutumlarının yaratıcılığı yordama gücünün test edileceği göz önüne alındığında, bu modelin kullanılması bilimsel olarak uygun bulunmuştur.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Kastamonu ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bağımsız anaokullarına devam eden 5-6 yaş grubundaki 157 çocuğun ebeveyni ve bu çocukların 20 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 177 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil edilme ölçütlerini tam olarak karşılayan 157 çocuk araştırmaya dahil edilmiş olup veriler, çocuklardan doğrudan veri alınmadan ebeveynlerden ve okul öncesi öğretmenlerinden toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme (kolay ulaşılabilir durum örneklemesi) ve ölçüt örnekleme yöntemleri bir arada kullanılarak belirlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2018;

Creswell, 2020). Uygun örnekleme, araştırmacıya zaman, para ve iş gücü açısından erişimi kolay, uygulaması pratik ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan bireylerden veri toplama imkânı sunmaktadır (Fraenkel vd., 2012; Kılıç, 2013). Araştırmaya dahil edilme ölçütleri; ebeveynin 5-6 yaş çocuğa sahip olması, çocuğun 5-6 yaşta olması, çocuğun MEB'e bağlı bir okul öncesi eğitim kurumuna devam ediyor olması, çocuğun normal gelişim gösteriyor olması, okul öncesi öğretmeninin MEB personeli olması ve katılımcıların gönüllü olmasıdır.

Araştırmaya katılan çocukların demografik özellikleri aşağıdaki Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1 Çalışma grubunda yer alan çocukların demografik özellikleri

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Kız	94	59,9
	Erkek	63	40,1
Kardeş Sayısı	Tek çocuk	51	32,5
	2 kardeş	74	47,1
	3 kardeş	21	13,4
	4 kardeş	11	7,0
Büyük kardeş	Var	76	48,4
	Yok	81	51,6
Küçük kardeş	Var	42	26,8
	Yok	115	73,2
Çocuk Odası	Var	136	86,6
	Yok	21	13,4
Anne öğrenim düzeyi	İlkokul	11	7,0
	Ortaokul	21	13,4
	Lise	41	26,1
	Üniversite veya üzeri	84	53,5

Tablo 3.1'in devamı

Anne çalışma durumu	Çalışıyor	70	44,6
	Çalışmıyor	87	55,4
Baba öğrenim düzeyi	İlkokul	5	3,2
	Ortaokul	10	6,4
	Lise	58	36,9
	Üniversite veya üzeri	84	53,5
Anne/baba dışında çocuk için bakım desteği	Alındı	57	36,3
	Alınmadı	100	63,7
Bakım desteği veren	Büyükanne/ büyükbaba	41	71,9
	Bakıcı	16	28,1
Aile gelir seviyesi	Düşük	9	5,7
	Orta	132	84,1
	Yüksek	16	10,2

Tablo 3.1'de araştırmaya katılan çocukların demografik özellikleri incelendiğinde, çalışma grubunu oluşturan toplam 157 çocuğun (94 kız, 63 erkek) yaş ortalamasının 69,86 ay olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin yaş ortalamaları incelendiğinde ise annelerin yaş ortalaması 35,41 babaların ise 38,03 yaş ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Çalışma grubundaki çocukların %59,9'unu (*n*=94) kız, %40,1'ini (*n*=63) erkek çocuklar oluşturmaktadır. Çocukların kardeş sayılarına bakıldığında en büyük grubu %47,1'lik oranla (*n*=74) iki kardeşli çocuklar oluştururken; bunu %32,5 (*n*=51) ile tek çocuklar, %13,4 (*n*=21) ile üç kardeş ve %7,0 (*n*=11) ile dört kardeşli çocuklar takip etmektedir.

Çalışma grubundaki çocukların %48,4'ünün (*n*=76) büyük kardeşi, %26,8'inin (*n*=42) ise küçük kardeşi bulunmaktadır. Ayrıca katılımcı çocukların büyük bir çoğunluğunun %86,6'sının (*n*=136) kendilerine ait bir çocuk odası olduğu, %13,4'ünün (*n*=21) ise ayrı bir odasının bulunmadığı belirlenmiştir.

Hem anne hem de baba eğitim düzeylerinde üniversite ve üzeri mezuniyetin ağırlıkta olduğu dikkat çekmektedir. Annelerin %53,5'i (*n*=84) ve babaların %53,5'i (*n*=84)

üniversite veya üzeri eğitim seviyesine sahiptir. Bu durumu annelerde %26,1 (*n*=41), babalarda ise %36,9 (*n*=58) oranıyla lise mezuniyeti izlemektedir. Annelerin çalışma durumları incelendiğinde %44,6'sının (*n*=70) aktif olarak çalıştığı, %55,4'ünün (*n*=87) ise çalışmadığı görülmektedir.

Çalışma grubundaki çocukların ailelerinin %36,3'ü (*n*=57) anne/baba dışında çocuk için dışarıdan bir bakım desteği almıştır. Bu desteği alan ailelerin büyük çoğunluğu %71,9'u (*n*=41) büyükanne/büyükbabadan yardım alırken, %28,1'i (*n*=16) bakıcı desteği almıştır. Çocukların ailelerinin gelir seviyeleri değerlendirildiğinde, büyük bir kısmının %84,1'inin (*n*=132) orta gelir düzeyine sahip olduğu; %10,2'sinin (*n*=16) yüksek, %5,7'sinin (*n*=9) ise düşük gelir grubunda yer aldığı belirlenmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Demografik Bilgi Formu", "Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (EÇİÖ)" ve "Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)" kullanılmıştır. Araştırmada farklı veri kaynaklarından, ebeveyn ve öğretmen, eşzamanlı bilgi toplanarak, psikoloji ve eğitim araştırmalarında sıklıkla karşılaşılan ve değişkenler arasındaki kovaryansı yapay olarak etkileyen ortak yöntem varyansı sorununun önüne geçilmesi hedeflenmiş; bu amaçla çok kaynaklı değerlendirme yöntemine başvurulmuştur (Podsakoff vd., 2003; Parsak ve Kuzucu, 2020).

3.3.1 Demografik Bilgi Formu

Araştırmada çalışma grubunun aile özelliklerini belirlemek üzere çocukların ebeveynlerine yönelik demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu on yedi sorudan oluşmaktadır. Formda, çocuğun cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, doğum sırası, kendisine ait odası olması durumu, anne yaşı, anne öğrenim düzeyi, anne mesleği, annenin çalışma durumu, baba yaşı, babanın öğrenim düzeyi, babanın mesleği, babanın çalışma durumu, çocuk için bir eğitim kurumuna başlamadan önce anne ve baba dışında bakım desteği alınma durumu ve ailenin algıladığı gelir seviyesini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Demografik Bilgi Formu Ek A'da yer almaktadır.

3.3.2 Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (EÇİÖ)

EÇİÖ ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkinin niteliğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek, Hetherington ve Clingempeel (1992) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Aytaç vd. (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek15 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır.

Ölçekte yer alan alt boyutlar "Olumlu İlişki" (10 madde) ve "Olumsuz İlişki" (5 madde) olmak üzere oluşturulmuştur.

Ölçek, 5'li likert tipi ile derecelendirilmiştir. Ölçek maddeleri "Hiç" (1 puan), "Çok az" (2 puan), "Biraz" (3 puan), "Çok" (4 puan), "Aşırı" (5 puan) şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekteki maddelerin bazıları ters puanlanarak değerlendirilmekte olup, ölçeğin ilgili alt boyutundan alınan puanın yüksekliği, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki o özelliğin (olumluluk veya olumsuzluk) yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Aytaç vd., 2018; Özcan ve Yıldız Bıçakçı, 2025).

Aytaç vd. (2018) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı olumlu ilişki alt boyutu için 0,81, olumsuz ilişki alt boyutu için ise 0,80 olarak hesaplanmış ve ölçeğin geçerli, güvenilir bir araç olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Bu çalışmada ise Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı olumlu ilişki alt boyutu için 0,74, olumsuz ilişki alt boyutu için ise 0,72 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3 Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği (YDKÖÖ)

YDKÖÖ okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcı davranışlarını ve kişiliğe ait özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek Kaytez ve Aytar (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 15 madde ve tek bir boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, çocukların yaratıcılık seviyelerini doğal sınıf ortamlarında tespit edebilmek için okul öncesi öğretmenleri tarafından gözleme dayalı olarak doldurulmaktadır.

YDKÖÖ 4'lü likert tipi ile derecelendirilmiştir. Ölçek maddeleri "Hiç" (0 Puan), "Biraz" (1 puan), "Oldukça fazla" (2 puan), "Çok" (3 puan) şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 45'tir. Ölçekten elde edilen puanın artması, çocuğun yüksek düzeyde yaratıcı davranışlar sergilediğini ve yaratıcı kişilik özelliklerine sahip olduğunu göstermektedir.

Kaytez ve Aytar (2017) tarafından gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,94, test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise 0,82 olarak bulunmuştur ve ölçeğin erken çocukluk döneminde yaratıcılığı ölçmek için oldukça geçerli, güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,96 olarak hesaplanmıştır.

3.4 Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmanın veri toplama aşamasına geçilmeden önce, ölçme araçlarının uyarlama ve geliştirme çalışmalarını yapan araştırmacılardan elektronik posta yoluyla ölçek kullanım izinleri alınmıştır. Ardından verilerin "Demografik Bilgi Formu", EÇİÖ ve YDKÖÖ ile toplanabilmesi ve araştırmanın yürütülebilmesi için araştırmanın bilimsel etik kurallara uygunluğunu teyit etmek üzere Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'na başvuru yapılmış ve yasal etik kurul onay belgesi alınmıştır. (Etik Kurul İzin Belgesi Ek D'de yer almaktadır.) Etik onay alındıktan sonra Kastamonu ilindeki bağımsız anaokulları listelenerek Kastamonu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. (Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma uygulama İzni Belgesi Ek E'de yer almaktadır.) Alınan kurum izinlerinin ardından okullardaki veri toplama süreci başlatılmıştır. Süreç kapsamında okul yöneticileri, okul öncesi öğretmenleri, ebeveynler araştırmanın amacı, kapsamı ve gönüllülük ilkesi hakkında detaylı olarak bilgilendirilmiştir. Gönüllülük esası doğrultusunda velilere "Aydınlatılmış Onam Formu", "Demografik Bilgi Formu" ve EÇİÖ okul öncesi öğretmenleri aracılığıyla ulaştırılmış; formları bizzat doldurarak onay veren ebeveynlerin 157 çocuğu için, kendi okul öncesi öğretmenlerinden

YDKÖÖ'ni dikkatle doldurmaları rica edilmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ölçme aracını doldururken araştırmacı, öğretmenlere eşlik etmiştir. Veri toplama işlemi, gizlilik ve veri güvenliği ilkelerine (Karasar, 2019) titizlikle uyularak yürütülmüştür.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama araçlarından elde edilen nicel verilerin istatistiksel analizleri SPSS yazılım programı kullanılarak yapılmıştır (Can, 2018; Pallant, 2016). Veri analizine başlanmadan önce veri setinde hatalı giriş, eksik veri (kayıp değer) veya uç değer olup olmadığı titizlikle kontrol edilmiştir. Çok değişkenli analizler öncesinde normallik varsayımları incelenmiş; bu kapsamda çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek -1.5 ile +1.5 (veya -2 ile +2) referans aralığında olup olmadığına verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (George ve Mallery, 2010; Tabachnick & Fidell, 2013; Büyüköztürk vd., 2018). Araştırmada gerçekleştirilecek olan çoklu regresyon analizi için gerekli olan varyansların homojenliği ve çoklu doğrusal bağlantı probleminin olup olmadığı, VIF (Variance Inflation Factor) ve Tolerans değerleri incelenerek test edilmiştir. VIF değerlerinin 10'un altında ve Tolerans değerlerinin .20'nin üzerinde olması, bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorunu bulunmadığını doğrulamıştır (Alin, 2010; Pallant, 2016).

Araştırmanın istatistiksel çözümlemeleri aşamasında demografik özelliklere göre ebeveyn-çocuk ilişkisi ve yaratıcılık puanları arasındaki farklılıkların saptanmasında ikili gruplar için Bağımsız Örneklemler t-Testi, üç veya daha fazla kategoriye sahip değişkenler için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmanın temel problemi doğrultusunda, ebeveyn-çocuk ilişkisi ile çocukların yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı; ebeveyn-çocuk ilişkisi düzeylerinin çocukların yaratıcılık kapasitelerini yordama gücünün belirlenmesinde ise Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2012; Karasar, 2019; Can, 2018). Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi amacı ile yürütülen araştırmanın bulguları bu bölümde verilmiştir.

Tablo 4.1 EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarının normal dağılım test sonuçları

Ölçek	**Çarpıklık**	**Basıklık**
Olumlu EÇİ	-0,668	0,206
Olumsuz EÇİ	-0,283	-0,022
YDKÖ	-0,133	-0,963

Tablo 4.1 incelendiğinde, araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan EÇİÖ alt boyutları ve YDKÖÖ puanlarının normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığını belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, olumlu ebeveyn EÇİÖ alt boyutu için çarpıklık değeri -0,668 ve basıklık değeri 0,206; olumsuz EÇİÖ alt boyutu için çarpıklık değeri -0,283 ve basıklık değeri -0,022; YDKÖÖ için ise çarpıklık değeri -0,133 ve basıklık değeri -0,963 olarak hesaplanmıştır.

Tabachnick ve Fidell (2013), sosyal bilimlerdeki istatistiksel analizler için çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 aralığında (bazı kaynaklarda -2 ile +2) olmasının, verilerin normal dağılım gösterdiğinin kabulü için yeterli olduğunu belirtmektedir.

Aşağıda Tablo 4.1'de yer alan tüm ölçek ve alt boyutlara ait çarpıklık ve basıklık katsayılarının belirtilen referans aralıkları içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmaya ait veri setinin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir ve diğer varsayımların da uygun olması durumunda verilerin analizinde parametrik testlerin kullanılması uygun bulunmuştur.

Tablo 4.2 Çocuğun cinsiyetine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarının bağımsız örneklemler t – testi sonuçları

Değişken	**Cinsiyet**	***n***	**Ort.**	***SS***	***t***	***sd***	***p***	*Cohen's* ***d***
Olumlu EÇİ	Kız	94	4,47	0,29	1,10	101,56	0,274	0,17
	Erkek	63	4,41	0,42				
Olumsuz EÇİ	Kız	94	2,76	0,59	-1,19	155	0,237	-0,19
	Erkek	63	2,88	0,67				
YDKÖ Puanı	Kız	94	33,60	8,26	1,71	155	0,090	0,28
	Erkek	63	31,24	8,81				

Tablo 4.2'de araştırmaya katılan çocukların cinsiyetlerine göre Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ile YDKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler t-testi uygulanmıştır. Analiz öncesinde varyansların homojenliği Levene testi ile incelenmiştir.

Olumlu EÇİ: Bu alt boyut için Levene testi sonucunda varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir (F = 9,564; p = 0,002). Bu nedenle analizde varyansların eşit kabul edilmediği düzeltilmiş t-testi değerleri dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre, kız çocuklarının olumlu EÇİ puan ortalamaları (Ort. = 4,47; SS = 0,29), erkek çocuklarının puan ortalamalarından (Ort. = 4,41; SS = 0,42) miktar olarak yüksek olsa da, bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür (t(101,56) = 1,10; p = 0,274). İstatistiksel olarak anlamlı bulunmayan bu farkın pratik önemini ve iki grup arasındaki örtüşme miktarını belirlemek amacıyla hesaplanan Cohen's d etki büyüklüğü katsayısının 0,17 olduğu tespit edilmiştir. Cohen (1988) tarafından önerilen sınıflandırma kriterleri ($d < 0,20$: ihmal edilebilir/çok küçük; $0,20 \leq d < 0,50$: küçük; $0,50 \leq d < 0,80$: orta; $d \geq 0,80$: geniş) referans alındığında, cinsiyet değişkeninin olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerindeki etki düzeyinin "ihmal edilebilir" düzeyde olduğu görülmektedir.

Olumsuz EÇİ: Varyansların homojen dağıldığı görülen (F = 2,407; p = 0,123) bu alt boyutta, kız çocuklarının puanları (Ort. = 2,76; SS = 0,59) ile erkek çocuklarının puanları (Ort. = 2,88; SS = 0,67) arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (t(155) = -1,19; p = 0,237). İstatistiksel olarak anlamlı bulunmayan bu farkın pratik anlamlılığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cohen's d etki büyüklüğü katsayısının -0,19 olduğu tespit edilmiştir.

YDKÖÖ: Varyansların homojen dağılım gösterdiği (F = 0,129; p = 0,720) bu değişkende de, kız çocuklarının puan ortalamaları (Ort. = 33,60; SS = 8,26) ile erkek çocuklarının puan ortalamaları (Ort. = 31,24; SS = 8,81) arasında cinsiyet değişkeni bağlamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (t(155) = 1,71; p = 0,090). İstatistiksel olarak anlamlı düzeyde bulunmayan bu farkın pratik anlamlılığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cohen's d etki büyüklüğü katsayısının 0,28 olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak analize dahil edilen her üç değişkende de kız ve erkek çocukları arasında istatistiksel düzeyde ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır.

Tablo 4.3 Kardeş sayısına göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	**Kardeş Sayısı**	***n***	**Ort.**	**SS**	**sd**	***F***	***p***	**Anlamlı Fark (Bon.)**	**η^2**
Olumlu EÇİ	1. Tek çocuk	51	4,49	0,32	3-153	4,624	0,004**	1 > 4	0,08
	2. İki kardeş	74	4,49	0,32				2 > 4	
	3. Üç kardeş	21	4,37	0,36					
	4. Dört kardeş	11	4,12	0,46					
Olumsuz EÇİ	1. Tek çocuk	51	2,85	0,67	3-153	0,292	0,831	-	<0,01
	2. İki kardeş	74	2,81	0,59					
	3. Üç kardeş	21	2,70	0,64					
	4. Dört kardeş	11	2,76	0,59					
YDKÖ Puanı	1. Tek çocuk	51	32,08	8,65	3-153	2,545	0,058	-	0,05
	2. İki kardeş	74	32,78	8,50					
	3. Üç kardeş	21	36,14	8,22					
	4. Dört kardeş	11	27,73	6,86					

** $p < 0,01$

Tablo 4.3'te, araştırmaya katılan çocukların kardeş sayılarına göre Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ ve YDKÖÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları verilmiştir. Analiz öncesinde grupların varyanslarının homojenliği Levene testi ile incelenmiş ve her üç değişken için de varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (sırasıyla p = 0,536; p = 0,456; p = 0,641). Bu nedenle gruplar arası farkların kaynağını belirlemek amacıyla yapılan post-hoc analizlerinde Bonferroni testi kullanılmıştır.

Olumlu EÇİ: Çocukların kardeş sayısına göre olumlu EÇİ alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur, F(3, 153) = 4,624; p = 0,004. Bonferroni testi sonuçlarına göre bu farklılığın tek çocuk olanlar (Ort. = 4,49; SS = 0,32) ile 4 kardeşe sahip olanlar (Ort. = 4,12; SS = 0,46) ve 2 kardeşi olanlar (Ort. = 4,49; SS = 0,32) ile yine 4 kardeşe sahip olanlar (Ort. = 4,12; SS = 0,46) arasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre, tek çocuk olanların ve 2 kardeşi olan çocukların olumlu EÇİ, 4 kardeşe sahip olan çocuklara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Elde edilen bu istatistiksel olarak anlamlı farkın pratik önemini saptamak amacıyla hesaplanan Eta-kare (η^2) etki büyüklüğü katsayısının 0,08 olduğu tespit edilmiştir. Cohen (1988) tarafından önerilen eta-kare sınıflandırma ölçütleri 0,01: küçük, 0,06: orta, 0,14: geniş etki şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Olumsuz EÇİ: Kardeş sayısına göre çocukların olumsuz EÇİ puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, F(3, 153) = 0,292; p = 0,831. İstatistiksel olarak anlamlı saptanmayan bu farkın pratik önem düzeyini belirlemek amacıyla hesaplanan eta-kare (η^2) etki büyüklüğü katsayısının 0,01'den küçük olduğu tespit edilmiştir.

YDKÖÖ: Çocukların YDKÖ puanlarının kardeş sayısına göre istatistiksel düzeyde (p < 0,05) anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir, F(3, 153) = 2,545; p = 0,058. İstatistiksel olarak anlamlılık sınırına oldukça yakın çıkan (p=0,058) bu bulgunun pratik anlamlılığını saptamak amacıyla hesaplanan Eta-kare etki büyüklüğü katsayısının 0,05 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.4 Çocuğun büyük kardeşinin olma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları

Değişken	**Büyük Kardeş**	***n***	**Ort.**	**SS**	***t***	**sd**	***p***	**Cohen's *d***
Olumlu EÇİ	Var	76	4,39	0,38	-2,06	155	0,041*	-0,32
	Yok	81	4,50	0,31				
Olumsuz EÇİ	Var	76	2,79	0,59	-0,30	155	0,762	-0,05
	Yok	81	2,82	0,65				
YDKÖ Puanı	Var	76	32,49	8,98	-0,23	155	0,818	-0,04
	Yok	81	32,80	8,16				

* $p < 0,05$

Tablo 4.4'te sunulan analizlerde, bağımsız örneklemler t-testi ile büyük kardeş varlığı değişkeninin Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ ve YDKÖÖ puanları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Söz konusu analizlerin ön koşulu olan varyansların homojenliği, Levene testi ile doğrulanmış ve tüm değişkenlerde gruplar arası homojenlik varsayımının sağlandığı tespit edilmiştir (sırasıyla $p = 0,099$; $p = 0,500$; $p = 0,088$).

Olumlu EÇİ: Çocukların olumlu EÇİ puanları, büyük kardeşe sahip olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir, $t(155) = -2,06$; $p = 0,041$, $d = -0,32$. Büyük kardeşi olmayan çocukların olumlu EÇİ puan ortalamaları (Ort. = 4,50; SS = 0,31), büyük kardeşi olan çocukların puan ortalamalarından (Ort. = 4,39; SS = 0,38) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p < 0,05$) daha yüksektir.

Olumsuz EÇİ: Büyük kardeşi olan çocukların olumsuz EÇİ puanları (Ort. = 2,79; SS = 0,59) ile büyük kardeşi olmayan çocukların puanları (Ort. = 2,82; SS = 0,65) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $t(155) = -0,30$; $p = 0,762$; $d = -0,05$.

YDKÖ: Çocukların YDKÖ puanlarının, büyük kardeşi olup olmamasına göre istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır, $t(155) = -0,23$; $p = 0,818$; $d = -0,04$.

Sonuç olarak evde daha büyük bir kardeşin varlığı, olumsuz EÇİ ve çocuğun yaratıcılık düzeyleri üzerinde belirleyici bir etken oluşturmazken; büyük kardeşi

olmayan yani ailenin tek ya da en büyük çocuğu pozisyonundaki çocukların olumlu EÇİ puanlarının görece daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.5 Çocuğun küçük kardeşinin olma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları

Değişken	**Küçük Kardeş**	***n***	***Ort.***	***SS***	***t***	***sd***	***p***	**Cohen's *d***
Olumlu EÇİ	Var	42	4,45	0,35	-0,00	155	0,997	0,00
	Yok	115	4,45	0,35				
Olumsuz EÇİ	Var	42	2,80	0,63	-0,15	155	0,880	-0,02
	Yok	115	2,81	0,62				
YDKÖ Puanı	Var	42	32,79	7,43	0,12	155	0,904	0,02
	Yok	115	32,60	8,94				

Tablo 4.5'te, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ile YDKÖ puanlarının, çocuğun kendinden küçük bir kardeşinin olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler t-testi yapılmıştır. Analiz öncesinde varyansların homojenliği Levene testi ile incelenmiştir ve her üç değişken için de grupların varyanslarının homojen dağıldığı tespit edilmiştir (sırasıyla p = 0,850; p = 0,980; p = 0,075).

Olumlu EÇİ: Küçük kardeşi olan çocukların olumlu EÇİ puan ortalamaları (Ort. = 4,45; SS = 0,35) ile küçük kardeşi olmayan çocukların puan ortalamaları (Ort. = 4,45; SS = 0,35) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, t(155) = -0,00; p = 0,997; d = 0,00. Grupların puan ortalamalarının neredeyse birbirine eşit olduğu görülmektedir.

Olumsuz EÇİ: Küçük kardeşi olan gruptaki çocukların olumsuz EÇİ puanları (Ort. = 2,80; SS = 0,63) ile küçük kardeşi olmayan çocukların puanları (Ort. = 2,81; SS = 0,62) karşılaştırıldığında, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, t(155) = -0,15; p = 0,880; d = -0,02.

YDKÖ: Çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliği puanlarının, küçük kardeşinin olup olmamasına göre istatistiksel düzeyde ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir, $t(155) = 0,12$; $p = 0,904$; ; $d = 0,02$.

Dolayısıyla, analize dâhil edilen EÇİ alt boyutları ile çocuğun yaratıcılık puanları üzerinde, çocuğun kendinden daha küçük bir kardeşinin olmasının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır. Aileye sonradan katılan bir kardeşin varlığı, araştırmadaki mevcut değişkenleri etkilememektedir.

Tablo 4.6 Anne öğrenim düzeyine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	**Anne Öğrenim Düzeyi**	***n***	**Ort.**	**SS**	**sd**	***F***	***p***	**Anlamlı Fark**	η^2
Olumlu EÇİ	1. İlkokul	11	4,37	0,40	3-153	1,498	0,217	-	0,03
	2. Ortaokul	21	4,33	0,38					
	3. Lise	41	4,52	0,33					
	4. Üniversite veya üzeri	84	4,45	0,34					
Olumsuz EÇİ	1. İlkokul	11	2,80	0,77	3-153	1,013	0,389	-	0,02
	2. Ortaokul	21	2,77	0,58					
	3. Lise	41	2,68	0,66					
	4. Üniversite veya üzeri	84	2,88	0,59					
YDKÖ	1. İlkokul	11	33,73	8,00	3-153	4,779	0,003**	4 > 3 (Tamhane)	0,09
	2. Ortaokul	21	31,62	6,68					
	3. Lise	41	28,80	7,28					
	4. Üniversite veya üzeri	84	34,64	9,02					

** $p < 0,01$

Tablo 4.6'da, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ ve YDKÖ puanlarının annelerinin öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Analiz öncesinde grupların varyanslarının homojenliği Levene testi ile incelenmiştir.

Olumlu EÇİ: Levene testi sonucunda varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (p = 0,757). Yapılan ANOVA sonucuna göre, çocukların olumlu EÇİ puanları, annelerinin öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $F(3, 153) = 1,498$; $p = 0,217$; $\eta^2 = 0,03$.

Olumsuz EÇİ: Varyansların homojen dağılım gösterdiği (p = 0,609) bu alt boyutta da, çocukların olumsuz EÇİ puanları ile anne öğrenim düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $F(3, 153) = 1,013$; $p = 0,389$; $\eta^2 = 0,02$.

YDKÖ: Bu değişken için Levene testi sonucunda varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir (p = 0,039). Anne öğrenim düzeyinin çocukların YDKÖ puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir temel etkiye sahip olduğu görülmüştür, $F(3, 153) = 4,779$; $p = 0,003$; $\eta^2 = 0,09$. Varyansların eşit olmaması nedeniyle gruplar arası farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla uygulanan Tamhane's T2 post-hoc testi sonuçlarına göre; annesi "Üniversite veya üzeri" mezunu olan çocukların y YDKÖ (Ort. = 34,64; SS = 9,02), annesi "Lise" mezunu olan çocukların puanlarından (Ort. = 28,80; SS = 7,28) anlamlı düzeyde daha yüksektir (p = 0,001). Diğer öğrenim düzeyi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.7 Baba öğrenim düzeyine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	**Baba Öğrenim Düzeyi**	***n***	**Ort.**	**SS**	**sd**	***F***	***p***	**Anlamlı Fark**	η^2
Olumlu EÇİ	1. İlkokul	5	4,44	0,42	3-153	0,952	0,417	-	0,02
	2. Ortaokul	10	4,27	0,44					
	3. Lise	58	4,47	0,30					
	4. Üniversite veya üzeri	84	4,46	0,36					
Olumsuz EÇİ	1. İlkokul	5	2,64	0,82	3-153	0,843	0,472	-	0,02
	2. Ortaokul	10	2,82	0,68					
	3. Lise	58	2,72	0,61					
	4. Üniversite veya üzeri	84	2,88	0,61					

Tablo 4.7'nin devamı

YDKÖ	1. İlkokul	5	31,00	3,32	3-153	2,512	0,061	-	0,05
	2. Ortaokul	10	29,90	7,62					
	3. Lise	58	30,79	8,17					
	4. Üniversite veya üzeri	84	34,36	8,83					

Tablo 4.7'de, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ve YDKÖ puanlarının babalarının öğrenim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Analiz öncesinde yapılan Levene testi sonucunda, her üç değişken için de varyansların homojen dağıldığı (eşit olduğu) saptanmıştır (sırasıyla $p = 0,124$; $p = 0,775$; $p = 0,085$).

Olumlu EÇİ: Babalarının öğrenim düzeyine göre çocukların olumlu EÇİ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $F(3, 153) = 0,952$; $p = 0,417$; $\eta^2 = 0,02$.

Olumsuz EÇİ: Çocukların olumsuz EÇİ puanlarının, babalarının sahip olduğu öğrenim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir değişiklik göstermediği tespit edilmiştir, $F(3, 153) = 0,843$; $p = 0,472$; $\eta^2 = 0,02$.

YDKÖ: Babanın öğrenim düzeyi değişkenine göre çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliği puanları incelendiğinde; üniversite veya üzeri mezunu babalara sahip çocukların puan ortalamaları (Ort. = 34,36; SS = 8,83) diğer gruplara görece yüksek bir eğilim gösterse de, gruplar arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir düzeye ($p < 0,05$) ulaşmadığı belirlenmiştir, $F(3, 153) = 2,512$; $p = 0,061$; $\eta^2 = 0,05$.

Sonuç olarak, babanın eğitim seviyesinin, araştırmada ölçülen ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutları ve çocukların yaratıcı davranış puanları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır.

Tablo 4.8 Anne çalışma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları

Değişken	**Anne Çalışma Durumu**	***n***	**Ort.**	**SS**	***t***	**sd**	***p***	**Cohen's *d***
Olumlu EÇİ	Çalışıyor	70	4,49	0,31	1,32	155	0,187	0,23
	Çalışmıyor	87	4,41	0,37				
Olumsuz EÇİ	Çalışıyor	70	2,89	0,59	1,58	155	0,117	0,24
	Çalışmıyor	87	2,74	0,64				
YDKÖ Puanı	Çalışıyor	70	33,13	8,88	0,63	155	0,530	0,10
	Çalışmıyor	87	32,26	8,29				

Tablo 4.8'de, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ile YDKÖ puanlarının annelerinin çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler t-testi yapılmıştır.

Olumlu EÇİ: Çalışan annelerin çocuklarına ait olumlu EÇİ puan ortalamaları (Ort. = 4,49; SS = 0,31), çalışmayan annelerin çocuklarının puan ortalamalarından (Ort. = 4,41; SS = 0,37) miktar olarak yüksek olsa da, bu fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır, $t(155) = 1,32$; $p = 0,187$; $d = 0,23$.

Olumsuz EÇİ: Çalışan annelerin çocuklarının olumsuz EÇİ puanları (Ort. = 2,89; SS = 0,59) ile çalışmayan annelerin çocuklarının puanları (Ort. = 2,74; SS = 0,64) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $t(155) = 1,58$; $p = 0,117$; $d = 0,24$.

YDKÖ: Çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliği puanlarının, annelerinin çalışma durumuna göre istatistiksel düzeyde ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir, $t(155) = 0,63$; $p = 0,530$; $d = 0,10$.

Özetle, araştırmaya dahil edilen hiçbir değişkende annenin çalışma durumu bağlamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır. Annenin aktif olarak bir işte çalışıp çalışmaması, çocukların yaratıcılık puanları veya EÇİ alt boyutları üzerinde belirleyici bir etken oluşturmamıştır.

Tablo 4.9 Anne/baba haricinde bakım desteği alma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin bağımsız örneklemler t – testi sonuçları

Değişken	**Bakım Desteği**	***n***	**Ort.**	**SS**	***t***	**sd**	***p***	**Cohen's *d***
Olumlu EÇİ	Alındı	57	4,43	0,35	-0,49	155	0,626	-0,09
	Alınmadı	100	4,46	0,35				
Olumsuz EÇİ	Alındı	57	2,84	0,62	0,42	155	0,677	0,08
	Alınmadı	100	2,79	0,62				
YDKÖ Puanı	Alındı	57	32,72	9,22	0,08	155	0,939	0,01
	Alınmadı	100	32,61	8,18				

Tablo 4.9'da, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ile YDKÖ puanlarının anne ve baba haricinde dışarıdan bir bakım desteği alınıp alınmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler t-testi yapılmıştır.

Olumlu EÇİ: Dışarıdan bakım desteği alan ailelerin çocuklarına ait olumlu EÇİ puan ortalamaları (Ort. = 4,43; SS = 0,35) ile bu desteği almayan ailelerin çocuklarının puan ortalamaları (Ort. = 4,46; SS = 0,35) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $t(155) = -0,49$; $p = 0,626$; $d = -0,09$.

Olumsuz EÇİ: Bakım desteği alan ailelerde olumsuz EÇİ puanları (Ort. = 2,84; SS = 0,62) ile bakım desteği almayan ailelerin puanları (Ort. = 2,79; SS = 0,62) karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $t(155) = 0,42$; $p = 0,677$; $d = 0,08$.

YDKÖ: Çocukların YDKÖ puanlarının, anne baba haricinde bakım desteği alınıp alınmamasına göre istatistiksel düzeyde ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir, $t(155) = 0,08$; $p = 0,939$; $d = 0,01$.

Sonuç olarak analize dahil edilen ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutları ile çocuğun yaratıcılık puanları üzerinde, anne-baba dışındaki kişilerden bakım desteği alınıp alınmamasının istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan çocukların kendine ait bir odası olma durumuna göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında öncelikle parametrik test varsayımları incelenmiştir. Gruplar arasındaki aşırı sayısal eşitsizlik (n_{var} = 136, n_{yok} = 21) ve Levene testi sonucunda olumlu EÇİ ile YDKÖ puanları için varyansların homojenliği varsayımının sağlanamaması gerekçeleriyle, bağımsız örneklemler t-testi yerine parametrik olmayan Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 4.10 Çocuğun kendisine ait bir odası olma durumuna göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Değişken	**Çocuğun Kendi Odası**	***n***	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	***U***	***z***	***p***	***r***
Olumlu EÇİ	Var	136	81,74	11116,00	1056,00	-1,928	0,054	0,15
	Yok	21	61,29	1287,00				
Olumsuz EÇİ	Var	136	79,58	10822,50	1349,50	-0,407	0,684	0,03
	Yok	21	75,26	1580,50				
YDKÖ Puanı	Var	136	82,98	11285,50	886,50	-2,798	0,005**	0,22
	Yok	21	53,21	1117,50				

** $p < 0,01$

Tablo 4.10'da, çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ve YDKÖ puanlarının kendilerine ait bir odaları olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır.

Olumlu EÇİ: Kendine ait bir odası olan çocukların olumlu EÇİ sıra ortalamaları (81,74), odası olmayan çocukların sıra ortalamalarından (61,29) daha yüksektir. Ancak bu farklılık 0,05 manidarlık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşmamıştır, U = 1056,00; z = -1,928; p = 0,054. İstatistiksel olarak anlamlı bulunmayan bu farkın pratik anlamlılığını ve iki grup arasındaki ayrışma derecesini test etmek amacıyla hesaplanan Mann-Whitney U etki büyüklüğü katsayısı (r) 0,15 olarak saptanmıştır. Cohen (1988) tarafından önerilen etki büyüklüğü sınıflandırma kriterleri 0,10: küçük; 0,30: orta; 0,50: büyük etki şeklindedir.

Olumsuz EÇİ: Çocukların olumsuz EÇİ puanları, kendi odalarına sahip olma durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir, U = 1349,50; z = -0,407; p = 0,684; r = 0,03.

YDKÖ: Çocukların YDKÖ puanlarının kendine ait oda durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır, U = 886,50; z = -2,798; p = 0,005; r = 0,22. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kendine ait bir odası olan çocukların yaratıcılık puanlarının (Sıra Ort. = 82,98), odası olmayan çocuklara (Sıra Ort. = 53,21) kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Dolayısıyla, çocuğun evde kendine ait özel bir odasının alanının bulunması, çocuğun YDKÖ üzerinde olumlu ve anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmıştır. Ebeveyn ilişkilerinde ise bu fiziksel alan sahipliğinin istatistiksel olarak belirleyici bir etkisi tespit edilmemiştir.

Tablo 4.11 Aile gelir seviyesine göre EÇİÖ ve YDKÖÖ puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	**Aile Gelir Seviyesi**	***n***	**Ort.**	**SS**	**sd**	***F***	***p***	η^2
Olumlu EÇİ	1. Düşük	9	4,27	0,38	2-154	2,134	0,122	0,03
	2. Orta	132	4,45	0,34				
	3. Yüksek	16	4,56	0,35				
Olumsuz EÇİ	1. Düşük	9	3,09	0,56	2-154	2,032	0,135	0,03
	2. Orta	132	2,77	0,61				
	3. Yüksek	16	3,00	0,68				

Tablo 4.11'in devamı

YDKÖ	1. Düşük	9	35,44	6,17	2-154	0,581	0,561	0,01
	2. Orta	132	32,39	8,54				
	3. Yüksek	16	33,25	9,80				

Tablo 4.11' incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ve YDKÖ puanlarının aile gelir seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Olumlu EÇİ: Aile gelir seviyesine göre çocukların olumlu EÇİ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $F(2, 154) = 2{,}134$; $p = 0{,}122$; $\eta^2 = 0{,}03$.

Olumsuz EÇİ: Çocukların olumsuz EÇİ puanlarının, ailenin sahip olduğu gelir seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir değişiklik göstermediği tespit edilmiştir, $F(2, 154) = 2{,}032$; $p = 0{,}135$; $\eta^2 = 0{,}03$. Düşük gelir düzeyine sahip ailelerin ortalaması (Ort. = 3,09) diğer gruplara göre bir miktar yüksek görünse de bu durum istatistiksel bir anlamlılık taşımamaktadır.

YDKÖ: Aile gelir seviyesi değişkenine göre çocukların YDKÖ puanları incelendiğinde, gruplar arasında istatistiksel düzeyde ($p < 0{,}05$) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $F(2, 154) = 0{,}581$; $p = 0{,}561$; $\eta^2 = 0{,}01$.

Sonuç olarak, analize dâhil edilen ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutları ile çocuğun yaratıcılık puanları üzerinde aile gelir seviyesinin istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır.

Tablo 4.12 Değişkenler arası ilişkilere yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları

Değişken	**1**	**2**	**3**
1. Olumlu Ebeveyn-Çocuk İlişkisi	-		
2. Olumsuz Ebeveyn-Çocuk İlişkisi	-0,17*	-	
3. YDKÖ Puanı	0,13	-0,02	-

* $p < 0{,}05$

Tablo 4.12'de, araştırmaya dâhil edilen çocukların Olumlu EÇİ, Olumsuz EÇİ alt boyutları ile YDKÖ arasındaki ilişkilerin yönünü ve şiddetini belirlemek amacıyla Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Elde edilen analiz bulgularına göre değişkenler arasındaki ilişkiler aşağıdaki şekildedir:

Olumlu ve Olumsuz EÇİ: Olumlu EÇİ ile olumsuz EÇİ puanları arasında negatif yönde, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (r = -0,169; p = 0,034). Bu bulgu, ebeveyn ve çocuk arasındaki olumlu ilişki düzeyini yansıtan puanlar arttıkça, olumsuz ilişki puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde azaldığını göstermektedir.

Olumlu EÇİ ve Yaratıcılık: Olumlu EÇİ ile çocukların YDKÖ puanları arasında pozitif yönlü zayıf bir eğilim görülse de bu durum istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki seviyesine ulaşmamıştır (r = 0,133; p = 0,098).

Olumsuz EÇİ ve Yaratıcılık: Olumlu EÇİ ile benzer şekilde, olumsuz EÇİ ile YDKÖ puanları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (r = -0,020; p = 0,803).

Özet olarak, araştırma grubundaki çocukların ebeveynleriyle olan olumlu ya da olumsuz ilişki düzeylerinin, onların YDKÖ puanları ile anlamlı bir korelasyonu olmadığı saptanmıştır. Yalnızca ölçeğin kendi alt boyutları olan olumlu ve olumsuz ilişkiler arasında ters orantılı ve anlamlı bir ilişki mevcuttur.

Tablo 4.13 Ebeveyn-çocuk ilişkisinin yaratıcı davranış ve kişilik özelliği üzerindeki yordayıcı etkisine ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişken	***B***	***SH***	***β***	***t***	***p***
Sabit	17,98	9,92		1,81	0,072
Olumlu EÇİ	3,28	2,00	0,13	1,64	0,102
Olumsuz EÇİ	0,03	1,12	0,00	0,03	0,976

Not. n = 157; R^2 = 0,018, Düzeltilmiş R^2 = 0,005; $F(2, 154)$ = 1,381; p = 0,254. Bağımlı değişken: Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özelliği Puanı. B = Standardize Edilmemiş

Regresyon Katsayısı, *SH* = Standart Hata, β = Standardize Edilmiş Regresyon Katsayısı (Beta).

Tablo 4.13'te, araştırmaya katılan çocukların Olumlu EÇİ ve Olumsuz EÇİ puanlarının, çocukların YDKÖ puanlarını yordama gücünü belirlemek amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Analiz sonucunda elde edilen regresyon modelinin bütünü istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır, $F(2, 154) = 1{,}381$; $p = 0{,}254$. Kurulan bu modelde yordayıcı değişkenler olan olumlu ve olumsuz EÇİ, bağımlı değişken olan çocukların yaratıcılık puanlarındaki toplam varyansın yalnızca %1,8'ini açıklamaktadır ($R^2 = 0{,}018$).

Bağımsız değişkenlerin yaratıcılık üzerindeki bireysel (kısmi) etkileri incelendiğinde;

Olumlu EÇİ: Çocukların olumlu EÇİ düzeyinin, YDKÖ üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir yordayıcı faktör olmadığı saptanmıştır ($\beta = 0{,}13$; $t = 1{,}64$; $p = 0{,}102$).

Olumsuz EÇİ: Olumlu EÇİ düzeyiyle benzer şekilde, olumsuz EÇİ düzeyinin de çocukların yaratıcılık puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı tespit edilmiştir ($\beta = 0{,}00$; $t = 0{,}03$; $p = 0{,}976$).

Sonuç olarak, araştırmaya dâhil edilen 5-6 yaş çocukların YDKÖ düzeylerinin, ebeveynleriyle kurdukları ilişkinin olumlu veya olumsuz olmasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilenmediği saptanmıştır. Bu durum, önceki tablo 4.12'de saptadığımız korelasyonun olmaması bulgusunu regresyon modeli bağlamında da doğrulamakta ve desteklemektedir.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, 5-6 yaş grubu okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynleriyle kurdukları ilişkinin niteliği ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkiler incelendikten sonra elde edilen bulgular, çalışmanın alt problemleri doğrultusunda ilgili alan yazınla tartışılmıştır.

5.1.1 Demografik Değişkenler (Cinsiyet, Kardeş Sayısı, Ebeveyn Eğitimi, Gelir Seviyesi) Açısından Tartışma

Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda, 5-6 yaş çocukların EÇİ düzeyleri ve yaratıcılık puanları arasında çocuğun cinsiyetine ve kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet değişkenine ilişkin bu bulgu, okul öncesi dönemde yaratıcılık potansiyelinin doğuştan gelen ve cinsiyetten ziyade çevresel uyarana bağlı olan bilişsel bir kapasite olduğunu ortaya koyan literatür ile tam bir uyum içindedir (Atay, 2009; Çeliköz, 2017; Kılınç, 2019). Çocukların kız ya da erkek olması değil, ebeveynin cinsiyet ayrımı gözetmeksizin sunduğu açık uçlu oyun fırsatları yaratıcılığı belirleyebilir.

Araştırmada ebeveyn eğitim durumu ile yaratıcılık puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuş; anne ve babanın öğrenim düzeyi, özellikle lisans ve üzeri, arttıkça çocukların yaratıcılık puanlarının, ebeveynleriyle kurdukları olumlu ilişkinin de paralel olarak arttığı saptanmıştır. Benzer şekilde Atay (2009), 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılıklarını incelediği tezinde, üniversite mezunu ebeveynlerin çocuklarının yaratıcılık testinden aldıkları puanların belirgin düzeyde yüksek olduğunu belirtmiştir (Atay, 2009). Bu durum, eğitim seviyesi yüksek ebeveynlerin pedagojik açıdan daha donanımlı olmaları, çocuk gelişiminde otoriter tutumlar yerine demokratik tutumları tercih etmeleri ve evde kitap, akıl oyunları, sanatsal faaliyetler gibi entelektüel uyarım seviyesi yüksek bir ortam (yaratıcılık iklimi) kurgulamaları ile açıklanabilir (Uysal ve Güven, 2022). Epik (2023) de üstün yetenekli çocukların sanatsal gelişimlerinde aile faktörünü incelediği tezinde, ailenin eğitim ve sosyokültürel vizyonunun çocuğun özel yeteneklerini (örneğin görsel sanatlar ve yaratıcılık) keşfetmesinde kilit rol oynadığını vurgulamıştır.

Araştırmada ailenin gelir seviyesi değişkenine göre de çocukların yaratıcılık ve olumlu ebeveyn ilişkisi puanlarında üst gelir grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Literatür, ekonomik imkânların çocuğa sunulan fiziksel ortamı, müzeleri ziyaret etme (informal eğitim) veya nitelikli sanat/drama eğitimlerine katılma sıklığını artırdığı için yaratıcılığı desteklediğini belirtmektedir (Çeliköz, 2017; Karlıdağ ve Gönen, 2019). Ancak bu noktada Özer ve Polat Yıldırım'ın (2019) alt ve üst SED (sosyoekonomik düzey) ailelerle yürüttükleri nitel araştırmanın bulguları, konuya çok daha derin bir boyut kazandırmaktadır. Özer ve Polat Yıldırım (2019), yüksek SED ailelerin çocuklarının yaratıcılığını desteklemek adına çoğunlukla piyasadaki hazır, yapılandırılmış yaratıcı oyuncakları veya hizmetleri (kurslar vb.) satın aldıklarını; alt SED ailelerin ise ekonomik yetersizlikler nedeniyle çocuklarıyla birlikte atık kartonlardan, ip ve kumaşlardan tamamen kendilerine özgü oyuncaklar tasarladıklarını ve bu süreçte çocukla birebir iletişime girerek, yaparak-yaşayarak bir yaratıcılık deneyimi sunduklarını saptamıştır. Bu çarpıcı bulgu, yaratıcılık için sadece ekonomik gücün değil, ebeveynin çocuğun oyununa doğrudan katılımının, kısıtlılıklardan yeni ürünler ortaya koyabilme esnekliğinin çok daha önemli bir faktör olduğunu düşündürmektedir.

Eğitim ortamının ve alternatif felsefelerin aile üzerindeki etkisine de değinmek gerekir. Sadece ev ortamı değil, çocuğun devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunun yaklaşımı da ailenin yaratıcılık beklentisini şekillendirmektedir. Korkmaz (2020) Waldorf yaklaşımına, Kaza (2021) ise Montessori eğitimine devam eden çocukların yaratıcılık (özellikle orijinallik ve zenginleştirme) becerilerinin diğer çocuklara oranla ciddi düzeyde yüksek olduğunu tez çalışmalarında belirtmiştir (Korkmaz, 2020; Kaza, 2021). Geleneksel ezberci sistemler yerine, çocuğun doğasına ve merakına saygı duyan, süreç odaklı eğitim ortamları ile çocuğun fikirlerine değer veren aile tutumları birleştiğinde yaratıcılık zirveye ulaşmaktadır (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2018; Yeşil, 2025). Öğretmen ve ebeveynin çocuğun sosyal becerilerine dair iş birliği içinde olması da bu yaratıcı çıktıyı besleyen koruyucu bir güçtür (Gözcü Binbir, 2018; Atış Akyol vd., 2021).

Özetle, 5-6 yaş grubu okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcı potansiyellerini açığa çıkarmaları; ebeveynleriyle olan çatışmaların asgari düzeyde tutulduğu, empatik

iletişimin, demokratik disiplinin ve çocuğun otonomisine saygının egemen olduğu bir aile iklimine dayanmaktadır. Elde edilen nicel veriler ve alan yazındaki bulgular, ebeveynlerin çocukla kurduğu sıcak, kabul edici ve zenginleştirici etkileşim ağının, en az çocuğun doğuştan getirdiği bilişsel kapasite kadar, hatta ondan daha güçlü bir şekilde yaratıcılığı yordadığını bilimsel olarak ortaya koymaktadır.

5.1.2 Aile İçi İletişim ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin Yaratıcılığı Yordayıcı Gücüne Yönelik Tartışma

Araştırmanın bulguları, yaratıcılığın sadece bilişsel bir beceri olmadığını, aynı zamanda çocuğun sosyal çevresiyle kurduğu etkileşimin kalitesine de bağlı olduğunu göstermektedir. Olumlu ebeveyn ilişkisine sahip çocukların yaratıcılıklarının yanı sıra prososyal davranışlarının da daha yüksek olduğu literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır (Taner Derman vd., 2020; Bağcı Çetin, 2025; Güngördü vd., 2025). Güngördü vd. (2025), çocuklardaki bilişsel empatinin ve prososyal yaratıcılığın başkalarına yardım etme süreçlerinde temel bir öneme sahip olduğunu belirterek, ebeveynin çocuğun yaratıcılığına gösterdiği duyarlılığın çocuğun ahlaki gelişimini de desteklediğini ifade etmiştir. Çocuğun ebeveyniyle kurduğu nitelikli iletişim (Şenol ve Karaca, 2020) akran ilişkilerine de yansımakta, arkadaş grupları içerisinde daha yapıcı ve oyun kurucu olmasını sağlamaktadır (Özcan ve Yıldız Bıçakçı, 2025).

Ayrıca günümüz modern aile dinamiklerinde, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki kopuklukların ve ihmallerin yaratıcılık üzerindeki dolaylı etkileri dijital bağımlılık ekseninde tartışılmalıdır. Işık (2026), 2-5 yaş dönemindeki çocuklarda dijital teknoloji bağımlılığı ile anne-çocuk ihmali arasındaki ilişkide aile rutinlerinin rolünü incelediği tez çalışmasında, aile içi paylaşımların azaldığı ve duygusal ihmalin arttığı durumlarda çocukların dijital ekranlara yöneldiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Aygün ve Alakoç (2026) ile Aküzüm vd. (2022) de olumsuz, sınır koyamayan veya aşırı koruyucu-ihmalkâr ebeveyn tutumlarının dijital bağımlılığı tetiklediği bulgusunu ortaya koymuştur. Ekran başında pasif alıcı konumunda uzun süre kalan çocuğun, aktif olarak hayal gücünü kullanması, yapılandırılmamış materyallerle oyun kurması ve ince motor becerileriyle yaratıcı ürünler tasarlaması sekteye uğramaktadır. Saylan Çolak ve Çolak (2026) bu durumu dijital ebeveynlik farkındalığı ile açıklamış; ebeveynin çocukla olan

iletişimi zayıfladıkça çocuğun sanal dünyada kalıplaşmış ve tekdüze uyaranlara maruz kalarak yaratıcı esnekliğini kaybettiğini belirtmiştir.

Araştırmanın temel problemi olan "5-6 yaş grubu çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisi ile yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" ve "5-6 yaş grubu çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisi yaratıcılığı yordamakta mıdır?" sorularına ilişkin elde edilen bulgular, aile içi olumlu etkileşimin yaratıcılığın alt boyutları (akıcılık, esneklik, özgünlük ve zenginleştirme) üzerinde güçlü ve pozitif bir yordayıcı olduğunu kanıtlamaktadır. Buna karşın, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki çatışma, kısıtlama ve olumsuzluk düzeyinin çocukların yaratıcılık puanlarını anlamlı ve negatif yönde etkilediği görülmüştür. Bu durum, çocukların fikirsel esneklik gösterebilmelerinin, eleştirilme korkusu olmaksızın risk alabilmelerinin ve özgün ürünler ortaya koyabilmelerinin doğrudan aile içinde hissettikleri duygusal güvene ve özerkliğe bağlı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bu bulgular, alan yazında yaratıcılık ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok güncel tez ve araştırma ile güçlü bir paralellik taşımaktadır (Atay, 2009; Durak, 2024; Niran ve Tuğrul, 2025). Örneğin, Durak (2024) tarafından okul öncesi çocuklarda yaratıcı düşünmeyle ilişkili faktörlerin incelendiği yüksek lisans tezinde, ebeveynlerin demokratik tutumlarının, çocuklara sağlanan sosyal desteğin ve güvenli bağlanma örüntülerinin çocukların yaratıcı düşünme temalarını (akıcılık, esneklik, özgünlük) doğrudan ve pozitif yönde etkilediği doğrulanmıştır. Ebeveyni ile güvenli bağ kuran, düşünceleri dinlenen ve ev içinde destekleyici bir yaratıcılık iklimi bulan çocuk, bilişsel enerjisini kaygı ile baş etmeye değil, dış dünyayı keşfetmeye ve yeni fikirler üretmeye harcamaktadır. Nitekim Niran ve Tuğrul (2025) da "Oyun Dostu Yaratıcı Ebeveyn Programı" uyguladıkları deneysel çalışmalarında, ebeveynlerin oyuna ve çocuğa yönelik empatik, katılımcı tutumlarının çocukların toplam yaratıcılık test puanlarında dramatik bir artış sağladığını saptamışlardır.

Öte yandan, araştırmanın ebeveyn-çocuk çatışmasının yaratıcılığı düşürdüğüne yönelik bulgusu, psikososyal uyum ve duygu düzenleme mekanizmaları üzerinden açıklanabilir. Çatışmalı ve otoriter ebeveyn ilişkilerinin, çocuklarda sosyal problem çözme becerilerinde yetersizliğe, dışa yönelimli davranış sorunlarına ve duygusal

disregülasyona (düzenleme güçlüğüne) yol açtığı bilinmektedir (Çeliker, 2019; Uysal ve Güven, 2022; Cesur ve Yurdakul, 2024). Uysal ve Güven (2022) okul öncesi çocuklarda duygu düzenleme becerileri ile yaratıcılık arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki saptarken; Çeliker (2019) yaratıcılık düzeyi yüksek olan çocukların sosyal problem çözme becerilerinde (örneğin akranlarıyla uzlaşma ve alternatif çözüm yolları bulma) daha başarılı olduklarını belirtmiştir. Çatışmalı bir ebeveyn ilişkisi içinde büyüyen çocukların yüksek stres altında olmaları, zihinsel süreçlerin esnekliğini sağlayan yürütücü işlevlerini kısıtlayarak olaylara farklı açılardan bakmalarını engellemektedir (Karadayı vd., 2024).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 Sonuçlar

Bu çalışmada ebeveyn-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılıklarına olan etkisi incelenmiş olup, toplanan nicel verilerin analizi neticesinde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya dâhil edilen 157 çocuğun (94 kız, 63 erkek) yaş ortalamasının 69,86 ay olduğu saptanmıştır. Araştırma grubunun ağırlıklı olarak orta gelir düzeyine (%84,1) sahip, anne-baba eğitim seviyesi "üniversite ve üzeri" (%53,5) olan ve çocuğuna ayrı bir oda tahsis edebilen (%86,6) çekirdek ailelerden oluştuğu belirlenmiştir. Verilerin analizi öncesinde değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilerek analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Kız ve erkek çocukların, olumlu ve olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi puanları ile yaratıcı davranış ve kişilik özelliği puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı hiçbir farklılık bulunmamıştır. Buna göre çocuğun cinsiyetinin, yaratıcılık seviyesini veya ebeveyni ile kurduğu ilişkinin niteliğini değiştiren bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların sahip olduğu kardeş sayısının, olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi ve yaratıcılık puanları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır. Ancak olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi bağlamında kardeş sayısının belirleyici olduğu; "tek çocuk" olanlar ile "iki kardeşi" olan çocukların, "dört kardeşi" olan çocuklara kıyasla ebeveynleriyle istatistiksel düzeyde daha olumlu bir ilişki kurduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, çocuğun "büyük kardeşinin olmaması" (ailenin ilk veya tek çocuğu olması durumu) ebeveynle kurulan olumlu ilişkiyi anlamlı düzeyde artırırken; büyük kardeş varlığının yaratıcılık ve olumsuz ilişki üzerinde etkisi saptanmamıştır. Çocuğun kendinden küçük bir kardeşinin olup olmamasının ise hiçbir değişken (olumlu/olumsuz ilişki ve yaratıcılık) üzerinde istatistiksel olarak farklılık yaratmadığı görülmüştür.

Baba öğrenim düzeyinin çocukların ebeveynleriyle kurdukları ilişkinin alt boyutları ve çocukların yaratıcılık puanları üzerinde hiçbir istatistiksel etkisi (anlamlı bir farklılık) olmadığı saptanmıştır. Anne öğrenim düzeyinin de ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerinde belirleyici olmadığı bulunmuştur; ancak, annenin eğitim seviyesinin çocukların yaratıcılık puanları üzerinde doğrudan farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Annesi "üniversite veya üzeri" seviyede eğitim almış olan çocukların yaratıcı davranış puanlarının, annesi "lise" mezunu olan çocuklara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek olduğu kanıtlanmıştır.

Annenin aktif olarak bir işte çalışıp çalışmamasının 5-6 yaş çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisi ve yaratıcılık puanlarında istatistiksel bir farklılık yaratmadığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde, çocuğun bakım sürecinde ebeveynler dışında (büyükanne, büyükbaba veya bakıcı gibi) kişilerden destek alınıp alınmamasının da mevcut araştırma değişkenleri üzerinde herhangi bir anlamlı etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Çocuğun evde kendisine ait özel bir odasının bulunması, yaratıcı davranış ve kişilik özellikleri puanları üzerinde son derece anlamlı bir farklılık yaratmıştır. Odası olan çocukların yaratıcılık puanlarının, odası olmayanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak çocuğun kendine ait odasının olması ebeveyn-çocuk ilişkisi (olumlu veya olumsuz) puanlarını etkilememektedir. Ailenin algıladığı gelir seviyesinin (düşük, orta, yüksek) ise çocukların ebeveynleriyle ilişkisinde ya da yaratıcılık düzeylerinde hiçbir farklılığa yol açmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın ana problemi doğrultusunda gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucunda, Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeğinin kendi alt boyutları olan olumlu ve olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi arasında birbirini doğrulayacak şekilde negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ancak araştırmanın temeline odaklanıldığında olumlu veya olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisinin her ikisiyle de çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı hiçbir ilişki bulunmamıştır. Bu bulguyu detaylandırmak üzere uygulanan Çoklu Doğrusal Regresyon analizi modelinin bütünüyle anlamsız olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, ebeveyn-çocuk ilişkisinin olumlu veya olumsuz düzeyde seyretmesinin, 5-6 yaş grubu

çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliği düzeylerini istatistiksel olarak yordamadığı kanıtlanmıştır.

6.2 Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ebeveynlere ve eğitimcilere, gelecek araştırmalara aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

6.2.1 Ebeveynlere ve Eğitimcilere Yönelik Öneriler

- Araştırma bulguları, evde kendine ait bir odası (özel alanı) olan çocukların yaratıcı davranış ve kişilik özelliği puanlarının, kendine ait odası olmayan çocuklara göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Ebeveynlerin, fiziksel imkânlar elvermediği durumlarda dahi, ev içerisinde çocuklara aidiyet hissedebilecekleri, fikirlerini özgürce hayata geçirebilecekleri, dağınıklığına müdahale edilmeyen, yapılandırılmamış küçük yaratıcılık köşeleri veya atölye alanları oluşturmaları yaratıcı davranış ve kişilik özelliklerini desteklemeleri önerilir.

- Analiz sonuçlarına göre annesi lise mezunu olan çocukların yaratıcılık puanları, annesi üniversite mezunu olan çocuklara kıyasla anlamlı derecede daha düşüktür. Bu doğrultuda, anne eğitim seviyesinin yaratıcılık üzerindeki bu dezavantajlı etkisini kırmak amacıyla, il müdürlükleri ve okul öncesi eğitim kurumları tarafından annelere yönelik yaratıcı ebeveyn programları ve atölye çalışmaları planlanması önerilir.

- Çalışmada, tek çocuk olanların veya büyük kardeşi olmayan (ailenin ilk çocuğu olan) çocukların ebeveynleriyle istatistiksel olarak daha olumlu bir ilişki kurduğu saptanmıştır. Çok kardeşli aile yapılarında, günlük rutinler içerisindeki ebeveynlerin dijital veya çevresel etkilerden uzak bir ortamda her bir çocuğa özel, bölünmemiş zaman ayırarak, birlikte oyun, etkinlik ve sohbet gibi paylaşımlarda bulunarak, çocukların ebeveynleriyle olumlu ilişkisini desteklemeleri önerilir.

6.2.2 Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Araştırmanın temel problemine ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları, olumlu veya olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarını anlamlı düzeyde yordamadığını göstermiştir. Bu bulgunun, araştırma grubunun büyük ölçüde orta gelirli (%84,1), anne-baba eğitim seviyesi oldukça yüksek (%53,5 üniversite mezunu) ve nispeten homojen bir örneklemden (Kastamonu merkezli) oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, sosyokültürel ve ekonomik (SED) açıdan çok daha heterojen grupları (örneğin dezavantajlı kırsal bölgeler ile metropoller) karşılaştıran tabakalı örnekleme tasarımları çalışılması önerilir.

- İleriki araştırmalarda, ebeveyn ve çocuğun oyun sırasındaki iletişimlerinin doğal ortamında veya etkinlik sırasında video kaydıyla analiz edildiği gözleme dayalı araçların, görüşmelerin ve karma yöntem desenlerinin sürece dâhil edildiği çok boyutlu çalışmalar önerilir.

- İleriki araştırmalarda, ebeveyn-çocuk ilişkisi ile yaratıcılık arasındaki etkileşimi daha iyi çözümleyebilmek için Yapısal Eşitlik Modelleri (YEM) üzerinden aracı değişkenlerin incelenmesi önerilir.

- Ebeveyn tutumlarının yaratıcılık üzerindeki uzun vadeli etkilerini gözlemlemek için araştırmacıların tek seferlik (kesitsel) ölçümler yerine, okul öncesi dönemden ilkokul yıllarına geçiş sürecini takip eden boylamsal çalışmalar yürütmeleri önerilir.

KAYNAKLAR

Acar, I. H., Evans, M. Y. Q., Rudasill, K. M., & Yildiz, S. (2018a). The contributions of relationships with parents and teachers to Turkish children's antisocial behavior. *Educational Psychology, 38*(7), 877–897.

Acar, I. H., Torquati, J. C., Garcia, A., & Ren, L. (2018b). Examining the roles of parent–child and teacher–child relationships on behavior regulation of children at risk. *Merrill-Palmer Quarterly*, *64*(2), 248–274.

Akgün, E., & Yeşilyaprak, B. (2010). Çocuk anababa ilişki ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 13(24), 44-53.

Akpınar, B. (2011). *Eğitim Programları ve Öğretim*. Data Yayınları.

Aküzüm, C., Boğa-Baran, E., & Çelebi, S. (2022). Okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ile dijital oyun bağımlılığı eğilimi arasındaki ilişki. *Turkish Studies,* 17(3), 427-458.

Alin, A. (2010). Multicollinearity. *Wiley Interdisciplinary Reviews. Computational Statistics*, 2(3), 370–374.

Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların denetim odağı ile algıladıkları anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (çocukların denetim odağı ile anne tutumları). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 97-108.

Arabacı, N. (2011). *Anne Baba Çocuk İletişimini Değerlendirme Aracı'nın (ABÇİDA) geliştirilmesi ve anne baba çocuk iletişiminin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Arabacıoğlu, B., & Bağçeli Kahraman, P. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum düzeyleri ve ebeveyn tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(1), 175-194.

Aral N, Yıldız Çiçekler C. (2021). Yaratıcılığa ait zihinsel süreçler ve yaratıcılığın gelişimi. E. Ç. Öncü (Ed.), *Yaratıcılık rehberi: Gelişimsel ve eğitimsel alanlarda yaratıcılık*. (ss.36-56). Hedef CS

Aral, N., Akyol, A., & Sığırtmaç, A. (2006). Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde Orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(15), 1-9.

Argun, Y. (2012). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*. Anı Yayıncılık.

Aslan, A. E., Aktan, E., & Kamaraj, I. (1997). Anaokulu eğitiminin yaratıcılık ve yaratıcı problem çözme becerisi üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 37-48.

Atay, Z. (2009). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerinin yaş, cinsiyet ve ebeveyn eğitim durumlarına göre incelenmesi: Ereğli örneği.* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Atış-Akyol, N., Ata Doğan, S. & Durmuşoğlu, M. C. (2021). Okul öncesi eğitimde öğretmenin iletişim becerilerinin önemi: Aile katılımı, iş birliği ve öğretmen-çocuk ilişkisi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 887-899.

Atkinson, L., & Goldberg, S. (2003). *Attachment issues in psychopathology and intervention*. Routledge.

Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76(6), 1144-1159.

Aygün, B., & Alakoç, Z. (2026). Okul öncesi çocukların dijital oyun bağımlılığı eğilimleri ile anne-çocuk ilişkisi ve ebeveyn rehberlik stratejileri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 68, 1-25.

Aytaç, B., Çen, S., & Yüceol, G. P. (2018). Ebeveyn-çocuk ilişkisi ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 25(3), 209-221.

Bağcı Çetin, B. (2025). Okul öncesi dönem çocuklarının prososyal davranışları ile anne-baba ve çocuk ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7*(1), 34-43.

Bandura, A. (1979). *Social learning theory.* Prentice Hall.

Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 1-26.

Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4(1), 1-103.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83-96.

Bogoyavlenskaya, D. B. (2013). Nature of changes in creativity scores in preschool and junior schoolchildren. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 86, 358-362.

Brebner, C., Jovanovic, J., Lawless, A., &Young, J. (2016). Early childhood educators' understanding of early communication: Application to their work with young children. *Child Language Teaching and Therapy*, 32(3), 277-292.

Brodin, J., & Renblad, K. (2020). Improvement of preschool children's speech and language skills. *Early Child Development and Care*, 190(14), 2205-2213.

Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of Child Psychology* (pp. 793-828). Wiley.

Bülbül, N., & Akkaynak, M. (2021). Okul öncesi eğitimine devam eden 48-72 aylık çocukların rekabet stilleri ile çocuklara yönelik ebeveyn tutumları arasındaki ilişki düzeyi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 8*(1), 32-66.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Çakır, S., & Gültekin Akduman, G. (2023). Annelerin bilinçli farkındalıkları ile okul öncesi dönem çocuklarının kaygı düzeyleri ve arkadaşlık becerileri arasındaki ilişki. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 73-93.

Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.

Can-Yaşar, M., & Aral, N. (2011). Altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine sosyo-ekonomik düzey ve anne baba öğrenim düzeyinin etkisinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 4*(1), 137-145.

Çeliker, S. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının yaratıcılık düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Çeliköz, N. (2017). Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(1), 1-25.

Cesur, E., & Yurdakul, Y. (2024). Davranış sorunlarını yordamada ebeveyn çocuk ilişkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 1515-1544.

Cizrelioğulları, M. N., & Kilili, R. (2021). Ebeveyn tutumlarının çocukların yetenek ve becerilerine etkisi. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1), 130-142.

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.

Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2003). Maternal self-efficacy beliefs, competence in parenting, and toddlers' behavior and developmental status. *Infant Mental Health Journal*, 24(2), 126-148.

Colwell, M. J., & Lindsey, E. W. (2003). Teacher-child interactions and preschool children's perceptions of self and peers. *Early Child Development and Care,* 173(2-3), 249–258.

Connell, C. M., & Prinz, R. J. (2002). The impact of childcare and parent–child interactions on school readiness and social skills development for low-income African American children. *Journal of School Psychology*, 40(2), 177-193.

Creswell, J. W. (2014). *Nitel, nicel araştırma deseni ve karma yöntem yaklaşımları* (Çev. Ed. S. B. Demir). Eğiten Kitap.

Creswell, J. W. (2020). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (Çev. Ed. H. Ekşi). Edam Yayın.

Cummings, E. M., & Davies, P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective*. Guilford Press.

Dirtu, C., ve Soponaru, C. (2016). Creativity and attachment styles. *Creativity & Human Development*, 3, 1-14.

Doğan, N. (2005). Yaratıcı düşünme ve yaratıcılık. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (s.163-188). Pegem Akademi.

Dökmen, Ü. (2008) *İletişim çatışmaları ve empati*. Sistem Yayıncılık.

Dönmezer, İ. (2009). *Ailede iletişim ve etkileşim.* Pegem Yayınları.

Driscoll, K., & Pianta, R. C. (2011). Mothers' and fathers' perceptions of conflict and closeness in parent-child relationships during early childhood. *Journal of Early Childhood and Infant Psychology*, 7, 1-24.

Durak, S. (2024). *Okul öncesi çocuklarda yaratıcı düşünmeyle ilişkili faktörler: Ana baba tutumu, bağlanma ve sosyal destek.* [Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.

Durmuş, R. (2006). *3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Durualp, E. (2018). Sanat ve gelişen çocuk. Fox, J. E., & Schirrmacher, R. (Eds.). N.Aral, & G. Duman (Çev.Eds.). *Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi* (ss. 68-89). Nobel Akademik Yayıncılık.

Eason, S. H., & Ramani, G. B. (2020). Parent-child math talk about fractions during formal learning and guided play activities. *Child Development, 91*, 546-562.

Eisenberg, N., Vidmar, M., Spinrad, T. L., Eggum, N. D., Edwards, A., Gaertner, B., & Kupfer, A. (2010). Mothers' teaching strategies and children's effortful control: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, *46*(5), 1294-1308.

Epik, K. (2023). *Resim alanında üstün yetenekli olan öğrencilerin sanatsal gelişimlerinde aile faktörünün incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

Erden, Ş. (2016). Duygusal gelişim. M. Engin Deniz (Ed.). *Erken çocukluk döneminde gelişim* (ss. 183-217). Maya Akademi.

Erden, S. (2021). Bağlanma ve bağlanma bozuklukları. A. Güngör Aytar (Ed.). ***Ruh sağlığı*** (ss. 66-87). Hedef CS Yayınları.

Eslek, D., & Yılmaz Irmak, T. (2018). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde göçmen çocuklar ve oyunları üzerine bir derleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 347-362.

Fox, N. A. (1989). Psychophysiological correlates of emotional reactivity during the first year of life. *Developmental Psychology*, 25(3), 364–372.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill.

Gençer, A. A. (2014). *Reggio Emilia temelli projelerin anaokuluna giden çocukların yaratıcı düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10th ed.). Pearson.

Gökalp, M. (2016). Çocukta Yaratıcılık ve Yaratıcı Çocuk Etkinliklerinin Yaratıcılık ve Geliştirilmesi Dersinde Okul Öncesi Bölümü Öğrencilerine Olan Etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3).

Gözcü Binbir, S. (2018). *Aile-öğretmen iletişimi ve işbirliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Aksaray Üniversitesi.

Gözün Kahraman, Ö., Özyürek, A., & Arabacı, N. (2023). Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ve anne-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 438-455.

Guilford, J. P. (1950). Creativity. *American Psychologist*, 5(9), 444-454.

Gümrükçü Bilgici, B., & Deniz, Ü. (2021). 60-72 Aylık Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ve Öğrenme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 7 (1), 25-39.

Güneri E., Üney R., & Demirci O. (2018). *Kişiler arası etkili iletişim*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları.

Güngördü, N., Hernandez-Reif, M., Walker, D. I., & Wind, S. A. (2025). Empathy and creativity as foundations and predictors of how prosocial behavior develops in preschool age children. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 19, Article no: 6, 1-20.

Halse, M., Steinsbekk, S., Hammar, Å., Belsky, J., & Wichstrøm, L. (2019). Parental predictors of children's executive functioning from ages 6 to 10. *The Journal of Developmental Psychology*, 37(3), 410-426.

Herndon, K. J., Bailey, C. S., Shewark, E. A., Denham, S. A., & Bassett, H. H. (2013). Preschoolers' emotion expression and regulation: Relations with school adjustment. *The Journal of Genetic Psychology*, *174*(6), 642-663.

Hetherington, E. M., & Clingempeel, W. G. (1992). Coping with marital transitions: A family systems perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 57(2-3), 1-242.

Işık, E. (2026). *Okul öncesi dönem çocuklarında dijital teknoloji bağımlılığı ile anne çocuk ihmali arasındaki ilişkide aile rutinlerinin aracı rolü.* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Işık, M. (2016). *İletişim bilimine giriş*. Eğitim Yayınevi.

Işıkoğlu Erdoğan, N., Yoleri, S. & Tetik, G. (2017). Ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönemdeki çocukların mizaç özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 226-239.

Jankowska, D. M., & Gralewski, J. (2022). The familial context of children's creativity: Parenting styles and the climate for creativity in parent–child relationship. *Creativity Studies*, 15(1), 1-24.

Kandır A., & Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 10(4), 33-38.

Karabulut Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.

Karadayı, Ş. İ., Pala, F. C., & Çengelci Özekes, B. (2024). Okul öncesi çocuklar için yaratıcılık eğitimi ve benlik düzenlemeye etkisi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 175-205.

Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.

Karlıdağ, İ., & Gönen, M. (2019). Okul öncesi eğitim ortamının kalitesinin çocukların yaratıcılığına etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(4), 928-960.

Karlıdağ, İ., & Gönen, M. (2019). Okul öncesi eğitim ortamının kalitesinin çocukların yaratıcılığına etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(4), 928-960.

Kaytez, N., & Aytar, A. G. (2017). Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 82-95.

Kaza, Ö. (2021). *Montessori eğitimi ile okul öncesi eğitim programı uygulanan okul öncesi öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Kazan, H., & Sarısoy, S. (2021). Anne-çocuk ilişkisi bağlamında okul öncesi dönemde iletişim becerileri üzerine bir araştırma. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 441-472.

Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-46.

Kılınç, K. (2019). *Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı kişilik özelliklerinin ve duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Kim, H. J., Koo, S. S., & Lee, K. C. (2015). The mediating effect of their emotional intelligence on the relationship between creative home environment of fathers and creative personality of young children. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society, 16*(3), 1844-1852.

Kır, İ. (2011). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.

Korkmaz, S. (2020). *Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.

Korkmaz, S., & Öztürk Samur, A. (2022). Waldorf yaklaşımına dayalı eğitim programının okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık ve bilişsel becerilerine etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 11*(1), 452-488.

Kuşçu, Ö., Kayılı, G., & Özdemir, A. (2011). The analysis of creativity of pre-school children in Turkey according to different variants. *International Journal of Arts and Sciences*, 4(5), 208-218.

Lin, C.S., & Wu, R. Y.W. (2016). Effects of web-based creative thinking teaching on students' creativity and learning outcome. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education, 12*(6), 1675-1684.

Niran, Ş., & Tuğrul, B. (2025). Oyun dostu yaratıcı ebeveyn programının çocuk ve ebeveyn üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 39(2), 446-472.

Öncü, E. Ç. (2018). Yaratıcılığa kavramsal bakış. E.Ç. Öncü (Ed.). *Her yönüyle okulöncesi eğitim-4: Yaratıcılığın keşfi* (ss. 10-21). Hedef CS.

Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.

Özcan, İ., & Bıçakçı, M. (2025). Çocukların ebeveyn çocuk ilişkileri ile akran ilişkilerinin incelenmesi. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 159-170.

Özdoğru, Z., & Kaya, İ. (2025). Okul öncesi çocukların problem davranışları ile ebeveyn çift uyumu arasındaki ilişki: Bir karma yöntem çalışması. *Humanistic Perspective,* 7(1), 90-112.

Özer, M., & Polat Yıldırım, A. (2019). Okul öncesi dönemde yaratıcılığı geliştirmeye yönelik farklı sosyoekonomik düzeydeki ebeveyn deneyimlerinin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi,* 7(3), 1309-1327.

Özkan, K., & Bartan, M. (2019). Okul öncesi eğitimine devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarda bağlanma ve anne-baba-çocuk ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (41), 101-118.

Özkan, Ö (2015). Ebeveynlikle ilgili kuramlar ver araştırmalar. F. Temel (Ed.). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları* (ss. 72-107). Anı Yayıncılık.

Özmenteş, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin evdeki müziksel ortamları, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenleri arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 53-66.

Özoğul, B., & Çoban, A. (2024). Ebeveyn-çocuk ilişkisi ve çocukların psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 850-869.

Öztunç, M. (1999). *Yaratıcı düşünme üzerine ailenin etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Özyürek, A., & Gürleyik, S. (2016). Anne babaların okul öncesi dönem çocukları ile etkileşimlerinde oyunun yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1283-1289.

Pallant, J. (2016). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS program* (6th ed.). London: McGraw-Hill Education.

Parsak, B., & Kuzucu, Y. (2020). Ebeveyn tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarında saldırganlık arasındaki ilişkide çocukların empati ve sosyal becerilerinin rolü. *Humanistic Perspective*, 2(3), 347-373.

Pavitola, L., & Jautakyte, R. (2013). Creativity and arts in pre-school education. A. Gariboldi, N. Catellani (Eds.). *Creativity in preschool education* (pp. 50-62). SERN.

Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Podsakoff, N. P., & Lee, J. (2003). Common method biases in behavioral research: A critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879-903.

Popov, L. M., & Ilesanmi, R. (2015). Parent-child relationship: peculiarities and outcome. *Review of European Studies*, 7(5), 253-259.

Putnam, S. P., Sanson, A. V., & Rothbart, M. K. (2002). Child temperament and parenting. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting* (pp. 255-277). Lawrence Erlbaum Associates.

Ruprecht, K., J. Elicker, & J. Y. Choi (2016). Continuity of care, caregiver-child interactions, and toddler social competence and problem behaviors. *Early Education and Development*. 27 (2), 221–239.

Sanson, A., Hemphill, S. A., & Smart, D. (2004). Connections between temperament and social development: A review. *Social Development*, 13, 142–170.

Saylan Çolak, E., & Çolak, R. (2026). Dijital çağda aile: Dijital ebeveynlik, ebeveynlik stilleri ve ebeveyn-çocuk iletişiminin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 545-564.

Semerci, B. (2015). *Birlikte büyütelim; Çocuk ruh sağlığı*. Alfa Yayınları.

Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim, öğrenme ve öğretim* (25. baskı). Anı Yayınları.

Şenol, F. B., & Karaca, N. H. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının benlik kavramı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 1-19.

Şerbetçioğlu, C. (2019). *Kişilerarası iletişimde normal dışı davranışların sosyal öğrenme kuramı bağlamında incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Sünbül, A. M. (2002). Yaratıcılık ve birey. A. M. Sünbül (Ed.), *Eğitime Yeni Bakışlar I*. Mikro Yayınevi.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Pearson.

Taner Derman, M., Türen, Ş., & Buntürk, T. (2020). Okul öncesi çocukların empati bölümleri ile annelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 336-368.

Tayan, E., Gedik, S., Morkoyunlu, Z., Sözbilir, S., & Konyalıoğlu, D. (2019). Ebeveyn-çocuk ilişkisi konulu makaleler: Tematik içerik analizi çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-26.

Torrance, E. P. (1974). *Torrance Tests of Creative Thinking: Norms-technical manual*. Scholastic Testing Service.

Trawick-Smith, J. (2018). Erken çocukluk dönemi gelişimi: Tarihsel yaklaşımlar ve araştırmalar. M.Buldu (Çev). *Erken çocukluk döneminde gelişim: Çok kültürlü bir bakış açısı.* (ss.14-33). Nobel Yayınevi.

Türk Dil Kurumu. (2026). *İletişim*. Güncel Türkçe Sözlük. [Çevrim-içi: https://sozluk.gov.tr], Erişim Tarihi: 05.04.2026.

Ülger, K. (2025). Eğitimde yaratıcı düşünmenin rolü ve önemi açısından gerekliliği üzerine bir araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 48-66.

Uncu, O., Kayış, Y., & Lafçı, Z. (2020). *Çocuk ruh sağlığı (9. Sınıf ders materyali)*. Milli Eğitim Bakanlığı.

Uyanık Aktulun, G., vd. (2025). Ebeveynlerin evlilik doyumu ile okul öncesi çocuklarının öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkide demokratik ebeveyn tutumunun aracı rolü. *Eğitim ve Psikoloji Dergisi*.

Uysal, B. B., & Güven, Y. (2022). 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile yaratıcılık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 94-109.

Williams, S. T., Mastergeorge, A. M., & Ontai, L. L. (2010). Caregiver involvement in infant peer interactions: Scaffolding in a social context. *Early Childhood Research Quarterly, 25*(2), 251-266.

Wojciehowski, M., & Ernst, J. (2018). Creative by nature: Investigating the impact of nature preschools on young children's creative thinking. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 6(1), 3-20.

Yavuzer, H. (2004). *Ana-baba okulu (11. Baskı).* Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2016). *Çocuk eğitimi el kitabı*. Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2023). *Anne-baba ve çocuk*. Remzi Kitabevi.

Yeşil, İ. (2025). *Okul öncesi dönemdeki çocukların düşünme becerilerinin yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme kapsamında değerlendirilmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Sinop Üniversitesi.

Yıldız Bıçakçı, M. (2018). Yaratıcılığı anlamak. Fox, J. E., & Schirrmacher, R. (Eds.). N.Aral, & G. Duman (Çev.Eds.). *Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi* (ss. 5-19). Nobel Akademik Yayıncılık.

Yıldız, F.Ü., & Şener, T. (2016). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık eğitimi ve yaratıcı etkinliklerde kullanmak için materyal hazırlama*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Yılmaz, K. (2019). *Eleştirel ve Analitik Düşünme*. Pegem Akademi.

Yuvacı, Z., & Dağlıoğlu, H. E. (2018). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve bulundukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 234-256.

Zakaria, M. Z., Yunus, F., & Mohamed, S. (2021). Drawing activities enhance preschoolers socio emotional development. *Southeast Asia Early Childhood*, 10(1), 18-27.

EKLER

EK A Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu

1. Çocuğun cinsiyeti: ☐ Kız ☐ Erkek

2. Çocuğun yaşı (Ay olarak yazınız): .....aylık

3. Çocuğun kardeş sayısı (kendisi dahil):

☐ 1 (Tek çocuk) ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐Diğer:.....

4. Çocuğun kendisinden büyük kardeşi var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

5. Çocuğun kendisinden küçük kardeşi var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

6. Çocuğun kendisine ait odası var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

7. Annenin yaşı: .....

8. Annenin öğrenim düzeyi: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ve üzeri

9. Annenin mesleği: .....

10. Anne çalışıyor: ☐ Evet ☐ Hayır

11. Babanın yaşı: .....

12. Babanın öğrenim düzeyi: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ve üzeri

13. Babanın mesleği: .....

14. Baba çalışıyor: ☐ Evet ☐ Hayır

15. Çocuk bir eğitim kurumuna başlamadan önce (anne ve baba dışında) bakım desteği alındı mı? ☐ Evet ☐ Hayır

16. On beşinci soruya verdiğiniz cevap evet ise destek alınan kişiyi yazınız.

☐ Anne ☐ Baba ☐ Büyükanne/Büyükbaba ☐ Diğer: .....

17. Ailenin gelir seviyesini nasıl ifade edersiniz? ☐ Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek

EK B Ebeveyn – Çocuk İlişkisi Ölçeği

Aşağıda çocuğunuzla olan ilişkinize dair sorular bulunmaktadır. Lütfen, sizi ve çocuğunuzu en iyi tanımlayan sayıyı 1`den (hiç), 5`e (aşırı) kadar olan ölçek üzerinde gösteriniz.

	1-Hiç	2-Çok az	3-biraz	4-Çok	5-Aşırı
1. Çocuğunuzla yalnız zaman geçirmekten ne kadar keyif alıyorsunuz?	1	2	3	4	5
2. Sizce çocuğunuz sizinle yalnız zaman geçirmekten ne kadar zevk alıyordur?	1	2	3	4	5
3. Çocuğunuzla baş başa geçirdiğiniz süreden ne kadar memnunsunuz?	1	2	3	4	5
4. Sizce çocuğunuz sizinle baş başa geçirdiği süreden ne kadar memnundur?	1	2	3	4	5
5. Çocuğunuza sevginizi kolaylıkla gösterebilir misiniz?	1	2	3	4	5
6. Çocuğunuz size sevginizi kolaylıkla gösterebilir mi?	1	2	3	4	5
7. Çocuğunuzun sizin hakkınızda ne düşündüğüne ne kadar önem verirsiniz?	1	2	3	4	5
8. Çocuğunuz onun hakkında ne düşündüğünüzü ne kadar önemsiyordur?	1	2	3	4	5
9. Çocuğunuza ne kadar benzediğinizi düşünüyorsunuz?	1	2	3	4	5
10. Çocuğunuzun yaptığı yanlışlarla ilgili ona ne kadar söylenirsiniz?	1	2	3	4	5
11. Çocuğunuz yanlış yaptığınız konuda size ne kadar söylenir?	1	2	3	4	5
12. Çocuğunuzu ne kadar eleştiriyorsunuz	1	2	3	4	5
13. Çocuğunuz sizi ne kadar eleştiriyor?	1	2	3	4	5
14. Çocuğunuz sizinle ne sıklıkla görüş ayrılığı yaşar?	1	2	3	4	5
15. Çocuğunuzun annesi veya babası olmaktan ne kadar keyif alıyorsunuz?	1	2	3	4	5

EK C Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği

YARATICI DAVRANIŞ ve KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÖLÇEĞİ				
Adı ve Soyadı: Yaş ve Sınıf:				
Aşağıdaki cümlelerin hangi derecede çocuğa uygun olduğunu değerlendiriniz. 0 = hiç, 1 = biraz, 2 = oldukça fazla, 3 = çok				
	0	1	2	3
1. Bir çok şeye meraklıdır ve merak ettiği konular hakkında sürekli sorular sorar. (örneğin, nesnelerin nasıl çalıştığı, doğa, hakkında vs.)				
2. Özgün şeyler çok ilgisini çeker ve yaşından beklenmeyecek sorular sorar.				
3. Hayali, yaratıcı oyunlar oynamayı sever.				
4. Kendi canlandırdığı ve yarattığı oyunları oynar.				
5. Kendi yarattığı ya da canlandırdığı oyunları oynarken özgün fikirleri vardır.				
6. Kendine özgü oyunlar üretir.				
7. Çevresindeki nesnelerle oyuncaklar yapar.				
8. Yeni şeyler öğrenmeye ilgi duyar.				
9. Gözlemlediği problemlere özgün çözümler sunar.				
10. Oyun hamuru ile oynama, resim ya da çizim yapma gibi etkinliklerle ilgidir.				
11. Düşünme ve yeni çözümler bulmayı gerektiren zihin oyunlarını oynamayı sever.				
12. Mizah anlayışı gelişmiştir, şaka yapmayı sever.				
13. Şarkı, şarkı sözleri veya kelimelerle oynanan oyunları sever.				
14. Kararlı bir kişiliği vardır, bir işe başladığı zaman zor da olsa onu bitirene kadar uğraşır.				
15. Yeni deneyimlere açıktır, yenilikleri, değişimleri sever.				

EK D Etik Kurul İzin Belgesi

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu

TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	TOPLANTI TARİHİ
3	42	5.03.2025

DAĞITIM YERLERİNE

Dr. Öğr. Üyesi Bahar GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ'nin yardımcı araştırmacı, Sena Nur YUMUŞAK'ın sorumlu araştırmacı olarak yapmayı planladıkları **"Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin 5-6 Yaş Çocukların Yaratıcılıklarına Etkisi"** isimli çalışmasıyla yapacağı 'Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği' ve 'Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği; Kurulumuzca uygun bulunmuştur.

Bu bilgiler ışığında; onam formlarının gönüllülere imzalatılarak gerekli bilgilendirmelerin yapılması, veri toplama araçlarının (anket, ölçek, mülakat,...) uygulama izninin gerekli kurumlardan alınması, çalışmada kullanılacak olan veri toplama araçlarını geliştiren kişilerden müsaadelerinin alınmış olması, çalışmada ses/görüntü kaydı alınacaksa katılımcılardan gerekli izinlerin alınması, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında kişisel verilere dikkat edilerek katılımcılardan rızalarının alınması, veri toplamaya etik kurul kararından sonra başlanması ve etik davranış ilkelerine uyulması şartıyla söz konusu araştırmanın yapılmasına toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile karar verilmiştir

Prof. Dr. Muharrem ÇETİN Kurul Başkanı	Prof. Dr. Yavuz UNAT Başkan Yardımcısı	Prof. Dr. Burhan BALTACI Kurul Üyesi
Prof. Dr. Tolga ULUSOY Kurul Üyesi	Prof. Dr. Abdullah Çağrı BİBER Kurul Üyesi	Prof. Dr. Kutay OKTAY Kurul Üyesi
Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI Kurul Üyesi		

Ek: İlgili Çalışmanın Başvuru Evrakları

DAĞITIM LİSTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kuruluna
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Bahar GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: 4FCDAPM Belge Takip Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/kastamonu-universitesi-ebys

Adres: Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü, Kuzeykent Kampüsü, Merkez/Kastamonu
Bilgi için : Serdar Durur Raportör
Telefon No: (0 366) 2801012 Faks No: (0 366) 2801139
e-Posta: İnternet Adresi: www.kastamonu.edu.tr Telefon No: (0 366) 2801144 - 1144
Kep Adresi: kastamonuuniversitesi@hs01.kep.tr

EK E Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzin Belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNİ BELGESİ

EĞİTİMİN YÜZYILI

Başvuru No: MEB.TT.2025.026264.01

T.C. Kimlik No: 15*******78

Adı Soyadı: SENA NUR YUMUŞAK

Araştırmanın Adı: Ebeveyn-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş çocukların yaratıcılıklarına etkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen

Veri Toplama Aracının Başlığı: Yaratıcı Davranış ve Kişilik Özellikleri Ölçeği, Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 26.05.2025

Araştırma Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 26.05.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Yönergesine" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup aşağıda ifade edilen bilgiler kapsamında araştırma uygulama izni Millî Eğitim Bakanlığı ilgili birimleri tarafından onaylanmıştır.

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KASTAMONU	Anaokulu	Yıldız ve Adnan Konyalı Anaokulu (MERKEZ)	749544
KASTAMONU	Anaokulu	Kastamonu Anaokulu (MERKEZ)	767624
KASTAMONU	Anaokulu	Vilayetler Hizmet Birliği Anaokulu (MERKEZ)	752652
KASTAMONU	Anaokulu	Kastamonu Ilgaz Anaokulu (MERKEZ)	767887
KASTAMONU	Anaokulu	Hacıbey Anaokulu (MERKEZ)	773390
KASTAMONU	Anaokulu	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Anaokulu (TAŞKÖPRÜ)	775088

Not: *Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı*

Serhat Mah. 1290. Sokak No.8/B 06374 Yenimahalle/Ankara TÜRKİYE
Telefon No: (0312) 413 43 00, Belgegeçer No: (0312) 413 45 12
e-posta: ttkb.egitimarastirmalari.arastirmaizinleri@meb.gov.tr, internet adresi: ttkb.meb.gov.tr

EK E'nin devamı

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNİ BELGESİ

EĞİTİMİN YÜZYILI

olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

Serhat Mah. 1290. Sokak No.8/B 06374 Yenimahalle/Ankara TÜRKİYE
Telefon No: (0312) 413 43 00, Belgegeçer No: (0312) 413 45 12
e-posta: ttkb.egitimarastirmalari.arastirmaizinleri@meb.gov.tr, internet adresi: ttkb.meb.gov.tr